

RÍMELŐ

Petrőczy Kata Szidónia
VIII. (XLIV.) Németből fordított új ének
Oh Jesu Christ Mein Lebenslicht.

Jézus, életem világa,
Reménsége és pásztora,
Ez földön zárandok vagyok,
Terhesek bűneim s nagyok.

Mely messze út van előttem,
Menvén színed eleiben,
Az hol van egy igaz hazám,
Kit szerzél szent véred árán.

Igen gyarló s bágyadt szívem,
S bűnös testem is erőtlen,
De kiált hozzád én lelkem,
Vigy haza hozzád, én Istenem.

Azért bátoríts kínodért,
Midőn az halál kínja sért,
Enyhíts vérverítékedért,
Oldj meg kötöttesedért.

Ostorral s arcul csapásod,
Mossa le az rút bűn mocskot,
Koronád s csúfoltatásod,
Vigasztaljon szent halálod.

Uram, az te szomjúságod,
Keserű epeitalod,
Mikor semmi meghülésem
Nem lesz, legyen erősségem.

Te szomorú kiáltásod
És világbul kimúlásod
Oltalmazza az pokoltul,
Lelkemet az örök lángtul.

Az te szentséges öt sebed
Legyen nekem kőfal helyett,
Az hol bátran éljen lelkem
Az pokol hollója ellen.

Mikor elmúlik szólásom,
Szent lelked bennem kiáltson,
Mikor befogják szememet,
Vezérelj menybe lelkemet.

Te végső szód szövétnekem
Legyen, hogy az halál nekem
Által veri én szívemet,
Vígán hajtsam le fejemet.

Kereszted legyen támaszom,
Koporsód nyugvó szállásom,
És fejér gyoicsod szememet
Fedje, ruhásván lelkemet.

Szeged helyeidért adjad,
Lássam elválasztásodat,
Nyílt sebéirt oldalodnak
Tartsd meg lelkét szolgálódnak!

Kimúlásod reménségem,
Hogy hozzád visz mennyben engem,
Nyisd meg kegyelmed kapuját
Elhozván életem célját.

Ítéletkor feltámasszad
Szolgálódat, és állassad
Jobbod felől, s ne eresszed
Rá szörnyű ítéletedet.

Úgy fog testem megújulni,
És mint a nap fog finleni,
Hasonlítván szent testedhez,
S az angyalok szépségéhez.

Oh, mely nagy örömöm legyen,
Az angyalokkal éneklek,
S az hívekkal szent nevedet
Áldom, nézvén szent színedet.

William Shakespeare:

V. szonett

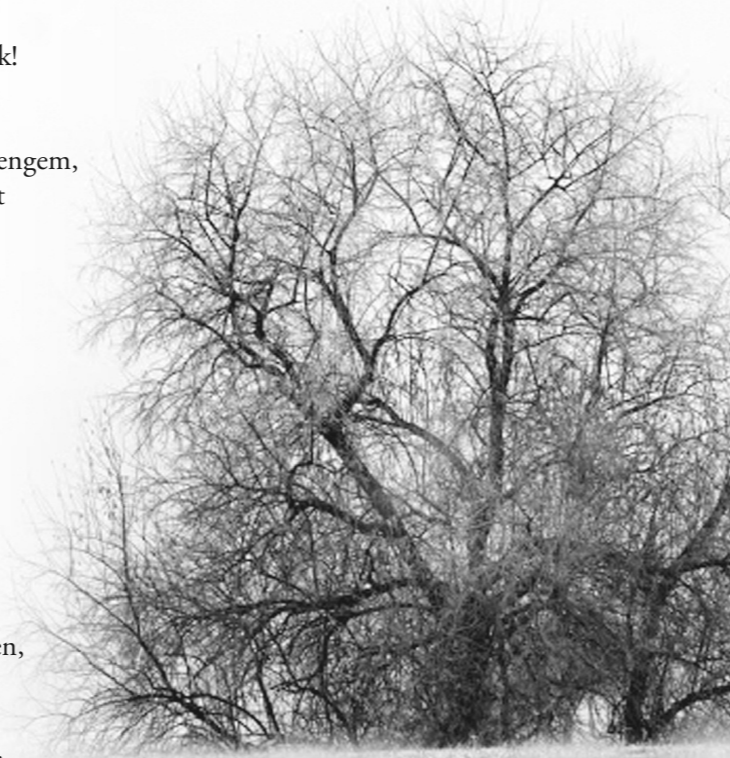
Az órák, melyek halk remekbe fogták
A szép látványt, mit minden szem csodál
Zsarnokként törnek majd rá, s tönkre rontják
A gyönyörűt, mely most oly fényben áll;

Mert nyarunk a meg-nem-álló idő
Zord télbe hajtja és ott megöli;
Fagy nedvet ront; a friss lomb: lombeső;
Szépség: hó alatt; s táj?: csak romjai!...

Ne lenne akkor üvegcsékbe fogva
A nyár párlata, folyékony fogoly,
A szépség s a hatása oda volna,
És emléke se maradna sehol.

De jöhet tél: szűrt virágnak csak a
Színe hal el; él édes zamata.

(Szabó Lőrinc fordítása)

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIUMI TESTVÉRKÖZÖSSÉG HAVILAPJA

2017/2
XXIX. évfolyam, 3. szám

150 Ft

FORDULÓPONT

(Forrás: Steve Eason / Via Hulton Archive / Getty Images via buzzfeed.com)

„De a ki belenéz a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad a mellett,
az nem feledékeny hallgató, sőt cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében.”

(Jakab 1,25)

Tartalom

BEVEZETŐ GONDOLATOK	
Királyi fordulat (Iványi Gábor)	3
AKTUÁLIS	
Fordulópont 1517-ben (Bereczky Géza).....	4
Személyes fordulópont Luther életében	5
A REFORMÁCIÓ JELKÉPEI	
A református kokas (-kz-).....	4
HÍRMOZAIK	5, 19, 24, 30
A HÓNAP JELESE	
Solt Ottilia.....	6
EGYHÁZUNK HÍREI	7
NŐK AZ EGYHÁZBAN, NŐK A VILÁGBAN	
Árva Bethlen Kata (Szabó Ildikó).....	8
EGY REMÉNYRE	
Emlékezés Dr. Király Zoltánné, szül. Dr. Gaál Zsuzsára (Vadászi Ilona)	9
Garai Sárira emlékezünk (Benedek Klára, Albert Eszter)	23
IFI SAROK (Tdk).....	10
Patricia M. St. Johns: <i>Egyetlen megoldás</i> (részlet).....	11
ZSIDÓ ÉLET	
Cionizmus 1. (Schlesinger Hanna).....	12
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN	
Hozzát szeretnék fordulni (Göncz Zoltán).....	14
HAVI ISTENTISZTELETI REND	
Február	15
KITEKINTŐ	
A meleg jogai mint ürügyek (Bartus László).....	16
„Izraeli mintára?” (Schlesinger Hanna).....	17
HITÉPÍTŐ IRODALOM	
Ingerose Paust: A döntés napjai (részlet – Czövek Olivérné fordítása)	20
ÉLET ÉS ÉTEL	
Paleo süttőtökös lepény (Moldova Ágnes).....	21
HASZID TÖRTÉNETEK	
Az igaz és a hamis megtérés	21
GONDOLKODJUNK	
Szerethető-e az ember? (Marxné Zsuzsa)	22
EGYPERCES ÁHÍTAT MINDEN NAPRA (ig)	25
AJÁNLÓ (KKS)	31
ÉLET ÉS VIDÁMSÁG (Iklódy László)	31
RÍMELŐ.....	32
A kalendárium és a hírmozsaik összeállítója Kerecsényi Zoltán.	

Az illusztrációk forrása: <http://all-free-download.com>

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * 1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax: (06-1) 577-0515
 * E-mail: ev@metegyhaz.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk: 0444
 * Bankszámlaszám: 11708001-20520380 (OTP) * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Iványi Margit
 * Szerkesztőbizottsági tagok: Kovács Judit, Bereczky Géza * Felelős kiadó: Iványi Gábor
 * Munkatársak: Iklódy Janka, Lendvai Éva, Vadászi Ilona * Művészeti szerkesztő: Farkas Csilla
 * Éves előfizetési díj: 1800 Ft * Egyes példányszám ára 150 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkeszi hivatalában.

Hangoló

Az e havi számunkban megjelenő írások azt vizsgálják, minek a hatására következik be egy-egy fordulópont. A szerzők mind-mind más szempontból közelítik meg a kérdést, de egy valami összeköti őket. Ez a valami a címlapon is megjelenő ígében található: a szabadság tökéletes törvénye, melybe ha beletekintünk, már azt szeretnénk követni, annak boldog cselekvői akarunk lenni.

Olvashatunk Manassé király megtéréséről és Lutheréről: döntésük nemzedékek sorsát határozta meg. Megemlékezünk békásmegyeri gyülekezetünk kedves tagjáról, Garai Sáriról, akit a szabadság tökéletes törvénye jellemzett; és Király Zoltánné Dr. Gaál Zsuzsáról, akinek az életébe egy banális véletlennek tűnő, mégis gondviselészerű esemény, meghozta egy otthon felejtett repülőjegy hozott fordulópontot. E hónap jelese a 20 éve elhunyt Solt Ottilia, aki Árva Bethlen Katához hasonlóan ragaszkodott a szabadsághoz, annak boldog cselekvője volt, ezzel ki tudja hány ember életében segítve elő a változást. Találunk elgondolkodtató írást arról, vajon a magukat kereszténynek vallók megtehetik-e, hogy mások, pl. a meleg szabadsághoz való jogát megnyírbálják. Folytatódik sorozatunk, mely bemutatja, milyen folyamatok vezettek a modern Izrael, a Közel-Kelet egyetlen olyan államának megszületéséhez, mely – minden híreszteléssel ellentétben – óvja állampolgárai szabadságjogait, vallásuktól és származásuktól, nemüktől függetlenül. Marxné Zsuzsa egy igazán személyes élményt oszt meg velünk. A súlyos kérdésekkel foglalkozó cikkek után pedig feltétlenül olvassuk el az Élet és vidámság rovatot!

Igazán izgalmasra sikerült a februári szám, melyhez minden kedves Olvasónknak tartalmas időtöltést kívánok!

Kovács Judit

BEVEZETŐ GONDOLATOK

Királyi fordulat

„Mikor pedig nagy nyomorúságban volna, fohászkodék az Úrhoz, az ő Istenéhez, és teljesen megalázta magát az ő atyáinak Istene előtt. És könyörögve hozzá, megkegyelmeze neki, meghallgatván könyörgését, visszahozá őt...”
 (2Kronika 33, 12-13a)

Ebben a hónapban lapunk kulcsszava a *fordulat*. Kérdésünk az, hogy milyen egyházi-szervezeti magatartás vezetett hajdan a reformáció kényszeréhez. Mivel a hajdani atyák azt is képviselték, hogy *az egyházat szüntelenül reformálni kell*, a kérdés felvetése változatlanul időszerű. Mik azok a problémák, melyek miatt a naponkénti korrekcióra szükségünk van? A válaszok keresésében nélkülözhetetlen segédeszközünk Isten szent igéje. Ez az a könyv, amihez a reformátorok mindenképpen vissza akartak térni. A Bibliában az a megkapó, hogy nem elvont igazságok gyűjteménye, hanem esetek, emberi történetek frappáns bemutatása. A fordulat fontosságát is konkrét megtéréseken keresztül szemlélteti az ige. Nemcsak a fanatikus Salusnak kellett megállnia és visszafordulnia egy úton, hogy Paulussá váljék. Ezt a fordulatot csaknem minden jeles személynek át kellett élnie. Kimozdulni a tespedt régi pogány világból, mint Ábrahámnak, visszafordulni és már-már halálos harcot vívni önmagunkkal, mint Jákobnak, Mózesnek, Dávidnak, vagy íme: Manassé királynak is. Salamon országglása után kettészakadt a kicsi Izrael. A nagyobbik háromnegyed, a törzsek többsége külön királyságot hozott létre Samária központtal. A déli egynegyeden Jeruzsálem körül megmaradt Dávid utódainak uralma még sok éven át. Változó erkölcsi minőséggel uralkodtak a dinasztia különböző tagjai. Manassé édesapja, Ezékiás nevezetesen kegyes király volt. Fia azonban élete első időszakában szinte mindent lerombolt apja értékeiből. Még az Úr házába is telepített pogány oltárokat, jövendőmondókat, szemfényvesztőket, varázslókat alkalmazott, fiait is kitétte az emberáldozat ördögi kockázatainak, bálványt állított fel az Úr házában, és noha megszólította őt az Úr a próféták által, mégsem hallgatott az intő beszédekre. Önhitt módon azt képzelte, hogy minden isteni támogatás nélkül is az egész Közel-Kelet ura, vagy legalábbis döntően befolyásolhatja a történelmi folyamatokat is. Nagy árat kellett fizetnie a kijózanodásért: Assíria királya hadifogolyként Babilóniába hurcoltatta, és neki, aki irgalmatlan és könyörtelen volt mindenkivel szemben, meg kellett kóstonia a rabság keserűségét ahhoz, hogy magába szálljon, és az Úrhoz és az ő értékeihez térjen. Most látta csak, hogy elődei közül kiknek a mintáját kell követnie, és mik azok az isteni értékek, amit a saját ügyeskedéseivel és kétszínűségével nem változtathat meg, hanem azokhoz bűnbánatban és alázattal vissza kell térnie. Megadatott számára, hogy így még egyszer hazatérhessen, és a valódi védelem, és nem a hivalkodás falait és védelmi rendszerét építse fel, öntömjénezés és bálványai imádata helyett pedig megtisztíthatta az Úr házát, és visszaállíthatta az igaz istentiszteletet. Tanulságos az adott bibliai szakaszban az is, hogy okulásul a Krónikák megőrizték az ő előéletének visszatérítő emlékeit is. Talán megtérése után fontossá vált az is számára, hogy az információk is mentesek legyenek a hazug vonásoktól, hogy ne csak a jót, a dicsőségeset, hanem a bukásra ítéltet is följegyezzék. Nagy kár, és intő jel az is, hogy noha ő megtért, a következő generáció mégsem tudta folytatni a helyreállítás munkáját. Fiának, Amonnak rövid uralma a gonoszság időszaka volt, ő maga pedig pártütés áldozata lett. Csak Manassé unokája, a harmadik generáció volt képes az igazi helyreállításra és a lelki-szellemi reformok véghezvitelére. Mindehhez azonban szükség volt Manassé megaláztatására és megtérésére is. Uram, hozd el a mi korunkban, a mi életünkben is a bűnbánat, a megtérés, a helyreállítás áldott idejét!

Iványi Gábor

AKTUÁLIS

Fordulópont 1517-ben

Könnyű utólag okosnak lenni, de szinte az összes történész egyetért abban, hogy 1500 körül a világ reformációért kiáltott. Az, hogy a római katolikus egyház reformokra szorul, nem volt kérdés, a kérdés csak az volt, mikor lesz a változás, és milyen mértékű lesz az. A XV–XVI. században végbemenő gazdasági, társadalmi és politikai változások, a reneszánsz és a humanizmus eszméinek elterjedése következtében megváltozott a vallással kapcsolatos magatartás is. Amerika felfedezése, majd a Föld körülhajózása miatt néhány szilárdnak tűnő dogma éppenséggel a leginkább bírálhatóvá vált. A humanista értelmiség nemcsak néhány dogmát kérdőjelezett meg, nemcsak a tudatlanságot bírálta egyre bátrabban. Nemcsak új, precízebb bibliafordítást követelt, hanem méltán kárhoztatta a klérus romlottságát és a reneszánsz pápák fényűzését is. A kutatás szabadsága, a tudásszomj és az emberről alkotott új, reneszánsz felfogás ellentétbe került a katolikus egyház gyakran felületes, és szinte mindig babonás szempontjaival.

A kor embere már egyre nehezebben fogadta el az egyház abszolút hatalmát. A királyok egyre nyíltabban törekedtek arra, hogy az egyház által beszedett adók minél nagyobb százalékban az övék lehessenek.

X. Leó pápa híres-hírhedt intézkedése volt a búcsúcédulák árusítása, hiszen az előbb felsoroltakkal szöges ellentétben az emberek gondolkodását ebben a korban még

mindig alapvetően határozta meg a pokoltól és az örök kárhozattól való páni félelem. Ha valaki fizetni akar lelke nyugalmaért, miért ne tenné, gondolhatta a pápa teljesen logikusan. A búcsúcédulák a megbocsátott bűnért kiszabott büntetés elengedését, esetleg mérséklését célozták. Mainz akkori érseke 40 milliónyi év purgatóriumi szenvedés megváltására fizetett be, gondolván, jó lesz egy kis könnyítés az utódoknak is; az üzlet tehát jól indult, csak hát Lutherral, a közfelháborodással és főleg a nyomdatechnikával nem számolt a derék X. Leó, polgári nevén Giovanni Medici.

A Luther által kezdeményezett reformáció elveit persze mindenki saját szempontjai szerint értelmezte. Az elszegényedett köznemesség abban reménykedett, hogy megkaparinthatja az egyház javainak egy részét. A parasztság Luther prédikációiban a társadalmi elégedetlenség elleni lázadásra való biztatást látta, amikor Luther visszariadt a parasztlázadások támogatásától, Münzer vitte a lázadásba, majd a pusztulásba a mozgalmat.

Láthatjuk tehát, hogy a fordulópontot sok-sok, egy irányba ható erő együttes működése hozta létre. Luther és a többi reformátor vallási, társadalmi és politikai mozgalma a hitújítást hirdelve vallási, és, közvetve, gazdasági alternatívát kínált az új eszmék iránt fogékony rétegeknek.

Bereczky Géza

A református kokas

A keresztyén szimbólumok nagy része még az őskeresztyén időben alakult ki. Arra használták ezeket a jelképeket, hogy segítségükkel ábrázolt formában is bizonyosságot tegyenek a hitről, amit szóban is megvallottak. „Mire való a református templomok tetején a kakas?” – teszi fel a kérdést Bod Péter (1712-1769) *Szent Hilarius* című művében: „Hogy midőn látják a bűnösök, emlékezzenek meg arról, hogy a kakasszóra a Krisztust megtagadó Péter megtért; ők is térjenek meg, s kegyelmet nyernek. A próféták és apostolok írásában gyönyörűséges kakasszó ez: *Szerkenj fel te, ki aluszol és kelj fel az halálból, és megvilágosodik néked a Krisztus.*”

-kz-

„Hej a magyar égen sok a felhő
De a magyar viharban is felhő
Lesz még egyszer szép a világ
Lesz még Magyar Köztársaság
Hej az idő eljő”
(Bródy János dalszövegéből)

Személyes fordulópont Luther életében

Sokan sokféleképpen elemezték már a reformáció keletkezéstörténetét. Nem szabad azonban megfeledkeznünk azokról a személyes okokról, melyek az egyház sorsfordulójához vezettek. Luther az emberi természet megjavíthatatlanságáról, a bűntől való megszabadulás lehetőségéről érzett közvetlen tapasztalata nélkül szinte értelmezhetetlen Pál rómabeliekhez írt levelének a reformátorra gyakorolt hatása. A kegyelemtan csak egy ilyen sötét, antropológiailag pesszimista világnépből válhatott ki ilyen elementáris erejű hatást. Protestáns kontextusban Pál kegyelemtana szinte értelmezhetetlen az eredendő bűnnel kapcsolatos lutheri személyes élmény felvázolása nélkül.

Hiába kiáltott volna tehát a világ reformációért, ha nincs embere, aki „elindítsa”. Az alábbi, Luther Mártontól vett idézet segít megértenünk, miért éppen ő vált a reformáció kulcsfigurájává. A szöveg Pál rómabeliekhez írt levele akkoriban radikálisan újnak számító értelmezéséről szól – mely végső soron az egész Szentírás radikálisan új megközelítéséhez vezetett, s mely értelmezés nélkül Luther aligha írta volna meg a 95 tételt. Az egyház reformálására tett kísérletét tehát egy személyes fordulópont előzte meg.

Valóban rendkívüli lelkesedés fogott el Pál Római levelének megértése iránt. Addig sem hagyott hidegen, de egy mondat az első fejezetben mindig az utamban állt: „Mert Isten a maga igazságát nyilatkoztatja ki benne” [17. vers]. Mert gyűlöltem azt az igét: „Isten igazsága”, amelyről az addigi magyarázatok és az összes tanító szokása szerint azt tanította nekem, hogy filozófiailag kell érteni, a formális vagy aktív igazságra vonatkoztatva – amint nevezték –, ami azt jelenti, hogy Isten igaz, és megbünteti az istentelen bűnöst.

Bár mint szerzetes, szégyen nélkül éltem, éreztem, hogy bűnös vagyok Isten előtt, és nagyon nyugtalan volt a lelkiismeretem. Nem tudtam elhinni, hogy megelégszik az én elégtéte-

lemmel. Nem szerettem, sőt gyűlöltem az igaz Istent, aki megbünteti a bűnösöket, és titokban – talán istenkáromló módon – morogtam, haragudtam Istenre, és azt mondtam: „Mintha tényleg nem lenne elég, hogy a szerencsétlen bűnösök az eredendő bűn miatt örökre elvesztek, hogy a balsors minden fajta összetöri őket a Tízparancsolat törvényén keresztül, Isten az evangélium által még további szenvedést ad, és az evangéliumon keresztül is fenyeget minket igazságával és haragjával.” Így dühöngtem forrongó és nyugtalan lelkiismerettel. Mindamellet sürgetően kopogtattam Pálnál azon a helyen, a leghevesebben vágódva arra, hogy megtudjam, mit akart mondani.

Végül Isten kegyelme révén, éjjel-nappal elmélkedve felfigyeltem a szavak szövegösszefüggésére, tudniillik arra, hogy „Isten a maga igazságát nyilatkoztatja ki benne, ahogyan meg van írva: «az Igaz ember pedig hitből fog élni.»” Akkor kezdtem el megérteni, hogy Isten igazsága az, amely által az igaz él, Isten ajándéka, vagyis a hit révén. És ez az értelme: Isten igazsága az evangéliumon keresztül jelent meg, azaz ez passzív igazság, amellyel az irgalmas Isten minket hit által igazít meg, amint meg van írva: „Az fog élni, aki a hit által megigazult.” Itt éreztem, hogy teljesen újjászülettem, és magába a paradicsomba léptem be a nyitott kapukon át. Az egész Szentírás teljesen új arcát mutatta nekem. Emlékezetből azonnal végigrohantam a Szentírásán. Más kifejezéseknél is hasonlatosságot találtam: mint Isten munkája, azaz, amit Isten bennünk tesz, Isten hatalma, amellyel erőssé tesz minket, Isten bölcsessége, amellyel bölccsé tesz minket, Isten ereje, Isten szabadítása, Isten dicsősége.

És dicsőítettem a számomra legédesebb igét – „Isten igazsága” – olyan nagy szeretettel, amellyel előzőleg gyűlöltem azt. Így az a páli igehely számomra valóban a paradicsomhoz vezető kapu volt.

(Forrás: GRITSCH, Eric. W., Isten udvari bolondja – Luther Márton korunk perspektívájából, Luther Kiadó, Budapest, 2006., pp. 36-37.)

A REFORMÁCIÓ JELKÉPEI

HÍRMOZAIK Egy olasz vállalkozó évek óta segít bajba jutott családokon: kifizeti adósságaikat, albrétüket, orvosi kezelésük költségeit, ügyvédi költségeiket, tandíjukat, amire éppen szükségük van. Senki nem tudja, ki a láthatatlan jótevő. Olyan családban nőtt fel, ahol a pénz volt a legfontosabb érték. Ő nem így gondolkodott, elütött a család többi tagjától, és sokszor gondolt arra, hogy a családi örökséget másképp kezelné, mint a többiek. Így is történt, apja halála után nem a vagyon kamataiból élt, hanem segítő szervezeteknek utalt át nagy összegeket. De nem elégedett meg ennyivel. „Sok olyan embert ismerek Milánó gazdag lakosai közül, akik ezt teszik. Dicsőretre méltó, de én úgy éreztem, meg kell ismernem azokat az embereket, akiket segítik” – magyarázta. Az alkalom gyorsan adódott is, a Corriere della Sera olasz napilap egyik cikkében olvasott egy vasutásról – *Az ember, aki nem alszik címmel* –, aki teljesen eladósodott, hogy taníttatni tudja gyermekeit. Éjjel portás volt egy szállodában, reggel folytatta a munkát a vonaton. Találkozott vele, adott neki 20 ezer eurót, semmilyen feltételt nem szabott: *„Eltartott egy ideig, mire meggyőztem, hogy nincs hátsó szándékom. Néhány nap múlva kaptam tőle egy sms-t: »Ma éjjel az ágyamban aludtam. Köszönöm.«”* Azóta az olasz napilapban „láthatatlan angyalnak” nevezik, a szerkesztők jelzik neki, ha van hasonló eset. Máshonnan, plébániáktól, karitatív szervezetektől is meg szokták keresni.

(Forrás Famigliacristiana.it via magyarkurir.hu)

A HÓNAP JELESE

Solt Ottilia

(A DEMOKRATIKUS ELLENZÉK RANGJA –
GONDOLATOK SOLT OTTILIA HALÁLÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁN

Köszeg Ferenc írásának kivonata)

Solt válaszképpen hozzájárult, hogy tanulmánya teljes terjedelmében belekerüljön a *Profil* című gyűjteménybe, amelyet meg- és kicenzúrázott írásokból állítottak össze, még hozzá a Kemény inkriminált előadására utaló provokatív címmel: „A hetvenes évek budapesti szegényei”. Az csak az utolsó csepp volt a pohárban, hogy 1979 októberében aláírta a tiltakozó nyilatkozatot a csehszlovákiai Charta 77 szövegírók elítélése ellen. Állásából elbocsátották, ettől kezdve élettársával és három gyerekével alkalmi munkákból, főként ruhafestésből éltek.

Ebben az időben kezdte szervezni a Szegényeket Támogató Alapot, közismert nevén a SZETÁ-t. A formálódó szervezet célja kezdettől fogva kettős volt: közvetlen segítséget kívánt nyújtani a segítséget kérőknek, és fel akarta hívni a társadalom figyelmét a szegénység létezésére. Ottilia és a többi SZETA-szociológus tényfeltáró munkája biztosította ehhez a szakmai háttérrel. A nyomort mégsem a tudomány, hanem a részben karitatív, részben politikai szervezet látványos jelenléte tette nyilvánvalóvá, láthatóvá. A SZETA feladatot tudott adni azoknak, akik csatlakozni akartak a demokratikus ellenzékhez: lehetett pénz és ruhát gyűjteni, csomagokat készíteni a segélyezetteknek, széthordani a kulturális rendezvények meghívóját. Így válhatott Ottiliák lakása a demokratikus ellenzék fontos központjává. Ottilia tekintete áthatolt minden álságon és önáltatáson, politikai és erkölcsi ítélete meggyőző volt, rosszállásától a rendszerváltás után még magas pozícióba emelkedett barátai is tartottak. Amikor 1982-ben a „Beszélő” munkatársa lett, ő hozta be a lapba a létminimum alatt élők-ről szóló tudósításokat. Neki köszönhattuk a felismerést, hogy miközben a politikai elnyomás puhulni látszott, miközben egy politikai indíttatású házkutatás vagy útlevel-elkobzás híre bejárta a világsajtót, a mélyben a legszegényebbeket, a munkájukat vesztő szakképzetleneket egyre keményebb elnyomás sújtotta.

A SZETA felismeréseit nem mindenki fogadta el. Nem azokra gondolok, akiknek érdekében állt, hogy a közvélemény ne tudjon a magyarországi szegénységről. Nekik már ekkor semmi hitelük sem volt. De elutasította a SZETA társadalomképét Vas István is. Hagyjuk el a cigánykérdést, mondta, az más ügy. De a cigányokon kívül

Hivatalosan a Szerződést az Európai Unióról 1992. február 7-én írták alá Maastrichtban az Európai Közösség (EK) tagjai, és 1993. november 1-jén lépett hatályba, a Delors-bizottság idején. Az Európai Unió megalakulásához vezetett, a pénzügyi és politikai unióról szóló különböző tárgyalások eredménye volt. A szerződés tartalmazta az Euró bevezetésének körülményeit, és itt jelenik meg az Unió három pilléres szerkezete.

olyan szegénység, amilyen a 30-as években volt, ma nincs Magyarországon. Majd ha azt látod, hogy az emberek összeszedik a csikkeket az utcán, akkor beszélhetek szegénységről.

A rendszerváltás után ez is eljött. A 90-es években az utcán ismét megjelentek a csikkzedők, akiket utoljára gyerekkoromban láttam, közvetlenül a háború után, a szabadság és a nyomor együtt járt. A SZETÁ-n iskolázott szociálpolitikust, a parlamenti képviselő Solt Ottiliát azonban az újkeletű nyomor sosem készítette arra, hogy kiábránduljon a szabadságból, vagy megtagadja a rendszerváltást. Heves parlamenti csatái arról szóltak, hogy a szociálpolitika a leginkább rászorulókat mentse meg a teljes leszakadástól, ne pedig a középosztálybeli családokat próbálja mesterségesen afölött a szint fölött tartani, amit az ország gazdasági teljesítménye lehetővé tesz. Személyi-

ségének és érveinek erejét mutatja, hogy bár szemlélete képviselőisége idején, 1990 és 1994 között élesen szemben állt mind a konzervatív kormánykoalíció, mind a szocialisták, sőt nem egy esetben pártja, az SZDSZ álláspontjával is, hiteltét ellenfelei sem vonták kétségbe.

A hazai demokratikus ellenzéknek Kis János mellett a legjelentősebb személyisége Solt Ottilia volt. Ha elfogadjuk azt az állítást, hogy a térség demokratikus ellenzéki mozgalmi történelmi szerepet játszottak a szovjet világbirodalom összeomlásának előkészítésében, ha elfogadjuk, hogy a hazai demokratikus ellenzék katalizátora volt a Kádár-rendszer, majd pedig a magyarországi államszocializmus bukásához vezető folyamatnak, akkor azt is el kell fogadnunk, hogy Solt Ottilia a rendszerváltás történelmi alakja volt.

Szeretnék fogadni az újszülött unokáimmal, hogy mire nagyok lesznek, Solt Ottiliának is lesz utcája a fővárosban.

EGYHÁZUNK HÍREI

2017.01.09. – Önkéntesek keresése

Kedves Testvéreink, Barátaink, Támogatóink!

Mindenkinek boldog új évet kívánok még egyszer. Tudom, hogy mindenki számára nehézségeket jelent a család vagy a létfenntartás. Szervezetünk is küzd bizonyos nehézségekkel. Talán közismert, hogy az új egyházügyi törvény (2011) megalkotása óta módszeres anyagi elvonások is sújtanak bennünket, szervezeteink mégis, ha küszködve is, de működnek.

Némi könnyebbéget jelentene, ha bizonyos pontokon hasznosítani tudnánk önkéntesek felajánlásait. Oltalom Kórházunkban most igen nagy szükségünk lenne ügyelő orvosokra. Ügyeleti díjaink sajnos szerényebbek, mint amit egy frekvenciátalibb egészségügyi intézményben ugyanezért a szolgálatért fizetnek. De talán híveink, barátaink, támogatóink között van olyan nyugdíjas orvos, aki kis, nagyjából hatvan beteget ellátó kórházunkban egy-egy nem túl eseménydús hétfői vagy éjszakai ügyeletet, az általunk kínált összegért (a jó lelkű szabad felajánlást is hálásan köszönjük) el tudná vállalni, a köztes időket kulturált orvosi pihenő szobában töltve.

Természetesen szívesen fogadunk más önkéntes felajánlást is. Keresünk általános- és középiskolai matematika szakos tanárokat is, vidéki és fővárosi iskoláinkba egyaránt.

Hálásan köszönjük azok felajánlását (körülbelül 400-an voltak eddig) is, akik Erzsébet utalványait nekünk adták, ez december-január hónapban rendkívüli segítség a kórház, iskoláink és népkonyháink étkezési programjához.

Nagyon köszönjük a nyíregyházi idős otthonunkhoz, illetve a békéscsabai és szolnoki hasonló intézményünk bővítéséhez anyagiakkal vagy természetbeni adományaikkal történő hozzájárulást. Változatlanul szívesen fogadunk még ide is, és általában hajléktalanok, menekültek számára takarót, hálósákokat, izolációs fóliát és polifoamot, valamint meleg ruhát. Szeretettel kérjük, ha lehet, raktározási hiányok miatt, most ne nyári ruhát hozzanak.

Még egyszer szép évet kívánva mindenkinek, szeretettel, tisztelettel:

Dr. Iványi Gábor elnök
Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség
Oltalom Karitatív Egyesület
Wesley János Lelkészképző Főiskola

Telefon: 06-1/577-05-10,
Fax: 06-1/577-05-17
E-mail: ivanyigabor@wjlf.hu
Cím: 1086 Budapest, Dankó u. 11

A létező szocializmusban nem lehettek szegények. De voltak, ám ez tabu volt. A tabut Kemény István törte meg: 1970-ben egy akadémiai előadásában a magyarországi szegénységről beszélt. Ezzel vette kezdetét a tudós kiszorítása a kutatásból, majd pedig az országból.

Solt Ottilia Kemény tanítványaként és munkatársaként kezdte szociológusi pályáját. A budapesti szakképzetlen munkáscsaládok körében végzett kutatásról szóló tanulmánya csak erősen meghúzott formában jelenhetett meg, 1977 nyarán Párizsba utazott, hogy találkozzon az ott élő Keménnyel. Hazatérésekor a vonaton átkutatták, tiltott könyveket találtak nála, ezért rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítették.

NŐK AZ EGYHÁZBAN,
NŐK A VILÁGBAN

Árva Bethlen Kata

Bethlen Kata (1700-1759) Erdélyben, Bonyhán született, főispán édesapja negyedik gyermekeként. A család számos nagy műveltségű, nemesi rangú őssel büszkélkedhetett, apai nagybátyja Bethlen Miklós, neves államférfi, kancellár és történetíró volt. Kata ebben a közegben felnőve komoly műveltségre tett szert, és példát is kapott arra, hogyan használja később rangját és pénzét a közművelődés érdekében. Bethlen Katát méltán nevezik a magyar történelem görög sorstragédiába illő nőalakjának.

Árva Bethlen Kata anyja, Borsai Nagy Borbála, elmélyült református hitű leányát 1717-ben kedvenc mostoha-fiához, Haller Lászlóhoz kényszerítette feleségül. Katának az volt az egyetlen kifogása az egyébként kellemes megjelenésű kérő ellen, hogy a fiú katolikus hitű. Katát édesanyja kitagadással fenyegette, így végül a lány beadta derekát. A házasság azonban nem tartott sokáig, a férj 1719-ben meghalt. Ezután Bethlen Katát 1722-ben hozzáadták a nála jóval idősebb gróf Teleki Józsefhez, akivel tíz évig élt együtt szép egyetértésben. Az ő halála után kezdte magát Árva Bethlen Katának hívni.

Két házasságából származó hat (más források szerint tizenhárom) gyermeke közül négy meghalt, kettőt – a katolikus hitben nevelkedő Pált és Borbálát – pedig erőszakkal vette el tőle a Haller-familia, nehogy anyjuk eltérítse őket vallásuktól. Az amúgy is gyenge egészségű özvegy állapota az őt ért csapások hatására csak súlyosbodott. Ennek, no és természetes kíváncsiságának is köszönhető, hogy a környezetében élő orvosoktól, orvosi könyvekből is képezte magát. Számos receptet ismert és használt, így lett kora egyik híres gyógyítója.

A család nélkül maradt asszony egyik legfontosabb támasza – erős protestáns hite mellett – az írás volt. 1744-ben kezdte el híres önéletírását, amit élete végéig folytatott. Bár a kézirat csonka maradt, és csak halála után, 1762-ben jelent meg *Gróf Bethleni Bethlen Kata életének maga által való rövid leírása* címmel. *Engemet senki jobban és közelebről nem esmér, mint magam* – írja, és ebből az önmegfigyelésből születik meg az az irodalmi lélekrajz, ami kora legfőbb művészi újdonságai közé tartozik. A műben a memoár és a napló keveredik egymással, szerkezetét töredezetté teszik a közbeiktatott dokumentumok és levelek.

Bethlen Kata és első férje, Haller László a Haller család nemzetségtáblájában. A kép forrása: wikimedia.org

Életének sorozatos tragédiái, férjei és gyermekei halála, családtagjaitól elszenvedett megaláztatásai, de Erdély gondjai, a korszak politikai és vallási küzdelmei is meglevenednek a lapok között. Személyes életének kereteit kitérítve életét egy nagyobb ügy, az üldözött „reformata religio”, a magának érzett „sorsközösség” szolgálatába állította. Az irodalmilag megörökített magánélet így társadalmi, történelmi, politikai jelentőségűvé vált.

„Árva Bethlen Kata ... nemcsak nagy lélek, de nagy író ... Őt ismerve, eggyel több okunk van a 18. századot Magyarországon is a művelt próza századának tekintenünk.” – vallja róla két évszázaddal később Németh László író.

De tudunk egyéb írói tevékenységéről is. Még életében megjelent imádságoskönyve, a *Védelmes erő pais*, amelyben jól felismerhetőek a pietista kegyesség és a puritán életszemlélet nyomai. Írásos hagyatékát képezik kiterjedt rokonságával folytatott levelezései is.

Az irodalom mellett élete fontos részét képezte a református hit védelme és a magyar kultúra támogatása. Olt-hévízi és nagyenyedi otthona valóságos szellemi központja volt az akkori Erdélynek. Mecénásként bőkezűen támogatta udvari prédikátorait, köztük a leghíresebbet, Bod Pé-

„Erkölcsei és politikai késztetést éreztem, hogy »plebejus« államfő legyek, aki a magyar politikai élet színpadára képes visszahozni a mosolyt – mert anélkül nemcsak politizálni, hanem élni sem lehet –, aki minden döntésénél mindkét fél, kormány és ellenzék szempontjait figyelembe veszi, akinek nemcsak tiszte, de kötelessége is az egyensúly őrzése, a mérséklet, a politikai jó modor meghatározása.”

tert, aki 1743 és 1749 között volt lelkésze. Részint Árva Bethlen Kata hatásának és nagylelkű támogatásának köszönhető Bod Péter fő művének, a *Magyar Athenás*-nak, az első magyar irodalmi lexikonnak a megszületése is.

Számos könyvet a maga költségén nyomtatott ki. Így a magyar reformáció irodalmi hagyatéka az ő jóvoltából gazdagodott Nádudvari Péter 84 igehirdetésével, *Szentírás értelmére vezérlő lexikon*-nal, Keresztúri Pál *Egyenes ösvény* című munkájával.

Kedves szokása volt, hogy barátainak, ismerőseinek, rokonainak vagy csak a magához hasonlóan magányos embereknek könyvet ajándékozott. Bőkezűen támogatta az erdélyi református kollégiumokat is, hol pénzzel, hol könyvekkel segítette azokat. Akárcsak második férje, végrende-

letében ő is a nagyenyedi kollégiumra hagyta igen gazdag, ritka gyűjteménnyel büszkélkedhető könyvtárát – ami 1849-ben, a szabadságharc idején porrá égett.

Bethlen Kata 1759. július 29-én halt meg Fogarason. Az ottani református templomban található sírkövén Bod Péter emlékerse olvasható. Írói munkásságára a 20. század közepén Németh László esszéje, majd drámája irányította a figyelmet. Életéről Kocsis István is írt monodrámát *Árva Bethlen Kata* címmel.

Szabó Ildikó

(Forrás: <http://cultura.hu/kultura/arva-bethlen-kata-oneletiras/>)

Klaniczay Tibor (szerk.). *A magyar irodalom története 2. 1600-tól 1772-ig*

EGY REMÉNYRE

Emlékezés Dr. Király Zoltánné,
szül. Dr. Gaál Zsuzsára

Nehéz nekrológot írni valakiről, aki fiatalabb volt nálam, igaz, csak pár évvel. Zsuzsa édesanyja, Kovács Rebeka diakonisszaként került Komádiba, ott ismerkedett meg Gaál Ferencel, aki a malomban volt gépész, kiváló műszaki érzékkel megáldva. Nagyon megszerették egymást, ezért Rebeka megszakitotta diakonissza életformáját, és hozzáment Ferenchez. Vettek egy szép házat, ott született 1935. november 11-én Ferenc. Húga, Zsuzsa pedig négyévesen így beszélt önmagáról: „Berettyóújfaluba mentem megszületni” 1936. október 25-én.

A Körös partján volt egy kendergyár, ami kigyulladt, ment tüzet oltani az édesapa is, ám ott nagyon kimelegedett, tüdőgyulladást kapott, és lánya második születésnapján meghalt. Zsuzsa születésnapján ezentúl nem is ünnepeltek, a kislányt is a bátyja születésnapján köszöntötték.

Édesanyjuk mindent megtett, hogy gyerekeit felnevelje, s hogy diplomát adjon kezükbe. Zsuzsa érettségi után a fogorvosi pályát választotta. Én akkor ismertem meg, amikor Nyíregyházán a MÁV fogorvosként alkalmazta. Ekkor ismerkedett meg az Iványi-családdal, akikkel egész életén át intenzíven tartotta a kapcsolatot. Később felkerült Csepelre, velem akkor lett intenzívebb a kapcsolata. 1964-ben elmondta, hogy keresztmamája meghívta őt Amerikába: szívesen megy, mondta, de mindenképp visszajön Magyarországra. Amerikában összeismerkedett egy református lelkésszel, aki feleségül kérte. Zsuzsa igent mondott, de szerette volna az ügyet hivatalosan, Magyarországról intézni. Amikor a repülőterre kiértek, nem találta táskájában a repülőjegyet, már kevés volt az idő, hazarohant ugyan érte, de a gépről lemaradt. Nagyon szomorú lett, de elfogadta az új helyzetet, és feleségül ment Király Zoltán református lelkészhez. Egy leányuk és egy fiuk született. Zoltán különböző városokban kapott szolgálatot. Mindketten mindig nyitottak voltak a magyar látogatók fogadására, de ők is többször hazautaztak Magyarországra. Az utóbbi években már sok betegség jelentkezett mindkettőjüknél. Decemberben kórházba kerültek, ott egy szobában feküdtek férjével.

2016 karácsonya és az újév közt vejük két gyermekével jött Budapestre. Zsuzsa fontosnak látta, hogy ismerjék meg a helyet, ahonnan származnak. Látszott, hogy őket is nagyon érdekli Magyarország, az itteni rokonok, barátok. Az egyik unoka különösen igyekszik a nyelvet is elsajátítani. Visszautazott, hogy a nagyszülőknél, akik kórházban fekszenek, beszámoljon az útról. Pár nap múlva Zsuzsa nagymama „hazaköltözött”, férje ottmaradt a kórházban.

Zsuzsa emlékét, aki csak ismerte őt, bizonyára a szívében őrzi.

Vadászi Ilona

IFI SAROK

Mindig vannak fordulópontok az életünkben, amikor dönteni kell! Íme Józsué döntése:

...”**2*****3****3****10****10****6*****0****6****2** **2****0** **4**★**2** **4****3**

, **3****6****2****5** **2****0****0** **3****2****3****9****0****6****2** **10****6****6****3****2*****3****5****0**

★**5** ★**10** **3****6** ★**5** **3*****6****3****4** **5**★**7****2** **3****6**

⊗**9****3**

0 **10****6****6****3****2*****3****1****1****2** ! ” /Józsué könyve 24;15/

Jó kutakodást! Tdke

a	3	m	4
á	*	n	5
b	2	ny	5 6
c	3	o	6
cs	3 10	ó	★
d	3	ö	◆
dz	3 6	ő	☼
dzs	3 6 10	p	7
e	2	q	8
é	★	r	9
f	3	s	10
g	2	sz	10 6
gy	2 5	t	0
h	3	ty	0 5
i	0	u	1
í	*	ú	□
j	1	ü	□
k	2	ű	□
l	3	v	2
y	5	z	6
zs	6 10		

Részlet Patricia M. St. John *Egyetlen megoldás*

(Evangélium Kiadó) című művéből.

Éjszakai beszélgetés

(folytatás)

– Milyen volt, nagypapa? Mármost az anyám.
 – Nagymamához hasonlított, gyermekem. Nagymamád falusi tanítónő volt, mikor feleségül vettem. Sokan azt mondták, hogy rangján alul házasodott. Igazuk volt. Én nem rendelkeztem magas iskolai végzettséggel. De nagymama megelégedett velem. Nem is voltunk már nagyon fiatalok. Alice volt az egyetlen gyermekünk, szinte nagymamád hasonmása. Nagymama igen szeretett olvasni, de Alice-nek valóságos szenvedélye volt a könyv és a tanulás. Végigtáncolt a kerten, közben verset szavalt, vagy a berkenye alatt feküdt és írogatott. Gimnáziumba járt, és jó eredménnyel végezte. Aztán beiratkozott az egyetemre, de sosem tudott sokáig távol maradni a tanyától, a domboktól. Újra meg újra visszatért... míg végül találkozott vele... Te nagyon hasonlítasz hozzá, Lucy. És nem szeretnénk, ha te is...
 – Herbert, mit csinálsz itt lenn? – szakította félbe egyszer csak nagymama félhangosan. Fent állt a legfelső lépcsőfokon. Büntudattal ugrottunk fel, és csészénket gyorsan elrejtettük.
 – Jövök már, Elsie – szólt nagypapa. Megszorítottam a karját.
 – Elmondod neki? – kérdeztem rettegve.
 – Természetesen – dörmögte nagypapa, és az ajtó felé sietett. Ebben a pillanatban megértettem, hogy soha nem volt titka a felesége előtt. Szorosan mellette maradtam, úgy mentünk a lépcsőn felfelé.
 – És ha szabad kérdeznem, mitt keres itt Lucy? – kérdezte nagymama haragosan, s olyan megközelíthetetlennek, kellemtelennek látszott hajcsavaróival. – Van valami magyarázat erre a...?
 – Persze, hogy van. Majd mindent elmondok. Lucy, menj most lefeküdni!
 Legnagyobb csodálkozásomra nagymama szólanul befordult a hálószobába, s az ajtó becsapódott utána.
 Reszketve bújtam az ágyba. Sokáig tartott, míg el tudtam aludni. A meglepetés, ijedelem, szomorúság s egy különös, ismeretlen félelem a jövőtől ébren tartott. Ez az ember egy napon majd felbukkan, s nekem akkor tudnom kell, mit tegyek. Ide-oda forgolódtam az ágyban. A távolban már felhangzott a kakas kukorékolása, és a dombon bégetni kezdtek a bányások. Egy madárka reggeli énekének első hangjait csicseregte. Felvirradt a következő tavaszi nap, bár a csillagok még az égbolton ragyogtak. Végre elálmosodtam, és összekuszált gondolataim elpihentek. Már csak egy férfit láttam mély bánatban, mert a felesége éppen meghalt. Búcsúcsókot adott kislánykájának a következő tíz esztendőre. Egyedül ült egy sötét cellában, s én eddig nem tudtam róla. Talán megvigasztalhattam volna, ha mégoly rossz ember volt is. Arcomat a kezembe temettem, és sírtam. A következő, amit észleltem, egyrészt a nap volt, mely ragyogó sugarait a szobámba küldte, másrészt nagymama, aki ott állt a reggelivel az ágyam mellett.
 – Ébredj Lucy! – szólókatott. – Ma tovább hagytalak aludni. De most már igyekezned kell, különben a busz elindul nélküled.
 Délután már nem volt tanítás. Megkezdődött a szünidő. Miután az edényt elmosogattuk, nagymamával együtt kiültünk a kertbe. Végig kellett hallgatnom, mi a véleménye az olyan gyerekekről, akik az éjszaka közepén titokban felkelnek, hogy mások levelét elolvassák, akik úgy tesznek, mintha álmosak lennének, holott ez nem is igaz. Mikor végre befejezte a prédikációját, nagyon messzire távolodtunk az eredeti témától. Sokkal jobban szégyelltem magam, semhogy még egy kérdést fel tettem volna, habár egy-két dolog még feltétlenül érdekelt.
 – Bocsánatot kérek, nagymama – mentegetőztem, mert éreztem, hogy ezt várja tőlem. Magam is meglepődtem, hogy még hozzátettem: – Egyszer úgymé meg kellett tudnom, nagymama, nem igaz? Hiszen ő az apám, s én már tizenkét éves vagyok.
 Nagymama rám meredt, de az éles válasz, amitől tartottam, elmaradt.
 – Lucy – szólalt meg, és ámulva vettem észre, hogy reszket a hangja –, remélem, hogy ehhez az emberhez neked soha semmi közöd nem lesz. Téged senki el nem vehet tőlünk... senki ennyi év után.
 Láttam, hogy a szeme tele van félelemmel. Félelemmel, mert szeret, s mert az a gondolat, hogy egy napon elveszíthet, nyolc éve kíséri éjjel-nappal, mint valami árnyék. Karomat a nyaka köré fontam, és magamhoz szorítottam. Aztán elfutottam az erdőbe a szorosan mögöttem csaholó Shadow-val.
 Az erdő csendes volt. Most, hogy az első ijedtségen átestem, egyedül akartam lenni, hogy rendezem a gondolataimat. Teljesen új, szokatlan gondolatok ébredtek bennem. A vadkőkörcsinnel és kankalinnal teleszórt mezőn át futva értem az erdő széléig, ahol egy szélesebb patak folydogált csendesen. A víz aranyos csillogással nyaldosta körül a kilátszó köveket. A part

mentén harangvirág kukucsált ki a száraz tölgylevelek alól, és a fölém hajló fűzfa barkája sárga porral hintette be a hajamat. Leültem egy patak menti kőre, és felhúzott térdemre könyököltem. Éreztem, hogy megváltoztam. Az elmúlt 24 óra alatt kezdtem felnőtt lenni.

Nagymama igazságos asszony volt. Mindig meghallgatott, ha valamit mondani akartam. És ha veszekedett velem, szívem mélyén tudtam, hogy igaza van. De ma bizonytalan érzések támadtak. Titokban elkövettem, kíváncsi turkálásom miatt nem szégyelltem magam úgy, mint kellett volna. Valahogy az volt a véleményem, hogy a levél tulajdonképpen az enyém. Az én apám írta, és a hírek engem érintettek. És nekem kell egyedül eldöntennem, mit teszek ebben a dologban. *(Folytatás következik.)*

ZSIDÓ ÉLET

CIONIZMUS 1.

Kedves Olvasó! A cionizmus fogalma és története mint olyan, túlnő ezen számunkon, hiszen több olyan vonatkozása van amely nélkül kevésbé érthető. Ezért, ugyan a teljesség igénye nélkül, de a következő (márciusi) számunkban is szeretnék foglalkozni e témával. Remélem, így lesz lehetőségem megismertetni olvasóinkkal kissé közelebből is ezt a sokak által vitatott témát.

A zsidósággal és Izraellel kapcsolatban számos tévhit él a mai napig, és ezek még a művelt emberek körében is fellelhetőek, nemcsak a tudatlanokéban. Ebben a témakörben sokszor nemcsak a meg nem értés, hanem a helytelenül használt fogalmak következtében is negatív színben tüntetik fel a cionizmus fogalmát. Ezek a félremagyarázások nem feltétlenül antiszemitizmusból vagy Izrael-ellenességből erednek, hanem tájékozatlanságból. Ahhoz, hogy a cionizmust mint eszmét és annak különböző irányzatait megismerjük, szükséges látnunk azt a társadalmi és történelmi környezetet, amelyben létrejött, mint a zsidó nacionalizmus eszméje.

A cionizmus eszméjét az az intellektuális kihívás hozta létre, hogy a XIX. század második felében a zsidó értelmiségnek önmagát és zsidó identitását meg kellett határoznia. Alapkérdés volt definiálni, hogy a zsidóság elsősorban vallás vagy nép, és milyen viszonyban áll egy nem-zsidó országgal és lakosaival egy ott élő zsidó. Tisztázni kellett a „haza” fogalmát és szerepét a zsidó közösség életében, valamint a zsidóságnak mint közösségnek a legfontosabb jellemzőit.

A zsidóság számára a diaszpórának több évezredes múltja van: nemzeti otthonunkat és függetlenségünket az ókorban két ízben veszítettük el. Először i.e. 586-ban a babilóniai seregek rombolták le az első jeruzsálemi szentélyt, és hurcolták el a zsidók többségét. Hetven év után engedélyt kaptunk Kúrosz perzsa királytól a visszatérésre, de népünk kis része élt csak ezzel a lehetőséggel. Az Izrael földjére visszatért zsidó közösség szellemi és anyagi fejlődése fellen-

dült, sőt az i.e. II-I. században a Hasmóneus család vezetésével a zsidó állam szuverenitását is sikerült visszanyernünk. De a Római Birodalom közel-keleti terjeszkedése miatt előbb függetlenségünket veszítettük el, majd 70-ben a rómaiak lerombolták a második szentélyt is. A véres megtorlások során kb. 600 ezer zsidót gyilkoltak meg. Politikai függetlenségünk elveszett. Miután diaszpórába kényszerültünk, Izrael zsidó lakossága egyre csökkent. A zsidó identitás kérdése így már nem függött sem földrajzi, sem politikai helyzetünktől. A zsidó nép anyaország nélküli, diaszpóranéppé vált, de mint ilyen, nem tűnt el a történelem olvasztótégelyében, mert a közösségek megőrizték kulturális kódrendszerükben, imáikban az „őshaza” emlékét és a visszatérés vágyát. Mindannyiunk meggyőződése (és a történelem során sokszor keserű megtapasztalása volt mind a mai napig), hogy a különböző helyeken élő zsidó közösségek között sorsközösség van, és valamennyien beletartozunk egy nagyobb, történelmi, társadalmi fogalmakkal nem körülírható közösségbe: Izrael egészébe. Ennek a minden zsidót magába foglaló közösségnek fogalma vallási eredetű, így létezik magyar, orosz, amerikai stb. zsidó.

Már az első évszázadtól egyértelmű a zsidó jogban annak meghatározása, hogy ki a zsidó. Azt az embert definiálják születése szerint zsidónak, akinek édesanyja zsidó. A zsidó közösséghez való tartozás másik lehetősége a „betérés” a zsidó vallásba. A zsidó nem térítő vallás! A rabbik mind a mai napig kötelességszerűen elutasítják a betérni szándékozókat. Észérvekkel igyekeznek meggyőzni őket, milyen

„És a mint eltávozték, láta egy embert, a ki születésétől fogva vak vala. És kérdezék őt a tanítványai, mondván: Mester, ki vétkezett, ez-é vagy ennek szülei, hogy vakon született? Felele Jézus: Sem ez nem vétkezett, sem ennek szülei; hanem, hogy nyilvánvalókká legyenek benne az Isten dolgai.” (János 9, 1-3)

nehéz zsidónak lenni, mit akarnak vállalni, talán anélkül, hogy maguk is tudnák. Aki ennek ellenére kitartó, elviseli a sokszoros elutasítást, és meggyőzően, minden érdek nélkül szeretne a közösséghez tartozni, annak lehetséges a betérés vallásjogi eljáráson keresztül. Így olyasvalaki is hivatalosan zsidóvá válhat, aki nem született annak: férfiak számára három, nők számára két lépcsőből álló rituális folyamaton kell keresztülmenniük. A betérés folyamata magába foglalja a férfiak körülmetélését, az alámerülést a rituális fürdőben (mikvében), és a parancsolatok megtartásának vállalását a zsidó vallási bíróság (bét din) előtt tett nyilatkozatban. A zsidó közösséghez való tartozás jellemzője, hogy a közösség tagjai azonos, illetve hasonló elvek szerinti életvitelt folytattak. Ezt a zsidó vallásjog normatív rendje, a halacha határozza meg. Ez nem azt jelenti, hogy mindenki egyformán vallásos – különösen a mai korban nem. De a modernitás előtt a legfontosabb közösségi identitás a vallás volt, ezért úgyszólván elképzelhetetlen volt, hogy egy zsidó legalább a nyilvánosság előtt nem követte az adott közösség vallási normarendszerét.

(Megjegyezni kívánom, hogy anyai nagyapám, zl. Abeles Vilmos különös módon értékelte a vallási előírásokat. Budapesten született a híres Wolfner-család leszármazottjaként, akik gazdag, magas adófizetéseikért kapott bárói cím birtokosai voltak, mint börgyárak tulajdonosai és a Singer és Wolfner könyvkiadó alapítói. Komoly társadalmi szerepük mellett nem feledkeztek meg hagyományaikról, kivéve nagyapámat, aki lázadó, erősen világi életmódot folytatott. A család fekete báránnyaként küldték őt le Budapestről Beregszászba „megszelidülni”. Nagyanyám hiába vitt vallásos házat, ez a férje segítségével nélkül szélmalomharc volt. A beregszászi zsidó közösségben nyolc gyermeke közül egy sem talált párt, hiába a hét lány szépsége és az egyetlen fiú intelligenciája, tanultsága. Nagyapám szombaton égő szivarral sétált a korzón, és a rosszálló tekintetű vallásos zsidókkal közölte, neki csak az Örökkévalóval van elszámolnivalója, nem az emberekkel. Lányai közül hatan külföldre és Budapestre mentek férjhez. Jámbor fiuk és egy lányuk maradt a közelükben. Ők, mire családot alapítottak volna, a szülőkkel együtt a holokauszt kegyetlen gyilkosainak áldozatai lettek.)

Az identitás másik fontos eleme volt az önazonosításon kívül az is (ld. a fenti példát), hogy a kívülállók hogyan azonosítottak valakit. A reformáció előtt a különböző vallási csoportok elkülönítve éltek, így a nem-zsidók számára könnyű volt a zsidók azonosítása. Nem volt jelentős különbség abban, hogy a zsidók és a nem-zsidók kit tekintettek zsidónak.

A zsidó közösségek között voltak ugyan jelentős különbségek attól függően, hogy hol éltek. Nem volt azonos a keresztény és a muzulmán országokban élő zsidók kulturális szokásrendszere, vallásjogi gyakorlata vagy a társadalomban

betöltött szerepe. Ami mégis összetartotta a világ különböző pontjain élő, egymással közösséget vállaló és felelősséggel tartozó zsidóságot, az a halacha volt. A zsidó vallásjog helyességébe és megbízhatóságába vetett hit általános az életünkben a mai napig és azon túl akkor is, ha eltérő szokásokkal, gondolkodással, egymással ellentétes politikai, kulturális és teológiai nézetekkel rendelkezünk. Joggal mondhatjuk, hogy a zsidóság fennmaradását a vallásunk által megszabott életforma biztosította (talán furcsán hangzik) még akkor is, ha nem vagyunk vallásosak, hiszen a felvilágosodás korában alapvető változás állt be a zsidók történetében.

A szekularizáció folyamata során egyre több zsidó került távol mind életformája, mind világnézete szempontjából a vallásos zsidó közösségtől, akár csak nagyapám. Ez a folyamat természetesen egész Európára hatott: mert megjelent az ember, aki semmilyen vallási közösséggel nem azonosult, és világi életet folytatott.

A XVIII-XIX. században a demokrácia és az emancipáció, a jogegyenlőség még nem voltak alapértékek, így a zsidóságnak is meg kellett felelnie bizonyos elvárásoknak, hogy egyenlő jogokat nyerjen. Így számos európai országban kritérium volt, hogy a zsidók vallják magukat azon nép tagjainak, amely körében élnek, és legfeljebb vallási identitásukban különbözzenek tőlük, valamint mondjanak le több évezredes reményükről: az Izraelbe való visszatérésről és a zsidó állam újraalapításáról. A zsidók jelentős része vallotta magát pl. a magyar, angol vagy francia nemzet zsidó vallású polgárának. Érdekes módon, ez csak az európai országokra volt jellemző. A muzulmán országok zsidósága lojális volt a befogadó országhoz, de sosem határozta meg magát az arab nemzet részeként. Európában sok zsidó veszítette el vallási identitását. Éppen ezért zsidóságuk nem jelentett számukra adminisztrációs adaton kívül semmit. Sőt, sokan katolizáltak az asszimiláció végett. Ennek egyik tipikusan tragikus példája volt Radnóti Miklós (akinek és feleségének kellemetlen igazságot jelentett származásuk) története: a munkaszolgálatban annak ellenére, hogy – már régebben – kitért a zsidó vallásból, egy magyar baka ébresztette rá a szomorú valóságra, amikor belelőtte a saját maga által ásott sírba. Radnóti özvegye, Gyarmati Fanni – nyugodjék békében – amikor utolsó hónapjait élte, nem engedte be a „Szombat” zsidó folyóirat munkatársait lakásába, hogy interjú adjon nekik, azon a jogcímen, hogy ő és a férje is katolizált, és semmi köze a zsidósághoz...

Élete utolsó szakaszában nem tudott bejutni nevére sem olyan intézménybe, amely térítésmentesen látta volna el őt. Hogy a végén hová került ápolásra a sors fintora által? A Zsidó Szeretet Kórházba, ahol élete utolsó idejét töltötte, törődéssel és szeretettel körülveve...

Következő számunkban folytatjuk...

Schlesinger Hanna, Tel Aviv

BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

Hozzád szeretnék fordulni

A mű (*Én nyomorult ember! Ki szabadít meg engem? – Ich elender Mensch, wer wird mich erlösen?* BWV 48) először 1723. október 3-án került előadásra Lipcsében. Az adott napra rendelt evangéliumi szakaszhoz kapcsolódó kantátaszöveg írója ismeretlen. Az istentiszteleten felolvasott textus Máté evangéliumából származott (9,1-8): Jézus meggyógyít egy bénát.

1. Kórus: A nyitótétel szövege nem más, mint egyetlen súlyos, a földi létezésre vonatkozó kérdés, Pál kérdése: *Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből?* (Róma 7,24) Bach azon túl, hogy a szinte vonszolódva haladó, fájdalmas kromatikával elszínezett zenével érzékletessé teszi a betegségek, szegénységtől elgyötörtek, haláltól rettegek elkeseredettségét, ugyancsak zenei eszközökkel azonnal reményt adó választ is kínál; s ez a válasz – bár szövegszerűen nem hangzik el – Pál levelének folytatása: *„Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus [szabadít meg]!”* (Róma 7,25a) A zenében elrejtett válasz tehát nem más, mint a protestáns reformáció öt alapvető hittételének (az öt „sola”-nak) egyike: „solus Christus” – „egyenül Krisztus”.

Lássuk, hogyan lehetséges az, hogy a zeneszerző szöveg nélkül is sugallni tudta a lipcsei hallgatóságnak a keresztény hívő egyetlen helyes választ? A vonószenekar bevezetője után megszólaló kórus dallama szinte csak sóhajmotívumokból áll; a kánon-szerűen belépő kóruszólamok révén egyre sűrűbbé válik a zenei szövet, míg végül valóságos sóhajtengeré alakul. Efelett az állandóan hullámzó sóhajzöngén felett igen hamar megjelenik egy „szilárd dallam”, egy korál cantus *firmus*: a trombita és az oboák játsszák – mindig kánonban. A melódia, amelybe bele lehet kapaszkodni, a „*Herr Jesu Christ, du höchstes Gut*” (Úr Jézus Krisztus, te legfőbb jó) korálé, az erre a dallamra énekelt „*Herr Jesu Christ, ich schrei zu dir*” (Úr Jézus Krisztus, hozzád kiáltok) kezdetű költemény utolsó strófájával fejeződik majd be e kantáta. Bach a nyitótétel hihetetlenül összetett, többretegű zenéjével elérte, hogy a vajt fülű, a Szentírást és a korálokat alaposan ismerő lipcseiek ne csak a kérdést hallják, de a választ is tudják. (A mű a világhálón meghallgatható: <https://youtu.be/F8zSrJirI-o>)

2. Recitativo (alt): A vonóskíséretes, zaklatott énekbeszéd kulcsszavait feszült, olykor szinte „stílustörő” disszonanciák és harmóniafordulatok emelik ki. Így a „nyomorúság”-ot (*Elend*) éles kis nóna súrlódás (C–desz”), „a bűnök mérge”-t (*Sünden Gift*) diabolikus tritónusz (F–h) érzékelteti, de az előbbi is felülmúlja a „legerősebb mérge” (*das stärkste Gift*) hajmeresztő zenei ábrázolása, itt egyidejűleg szűk oktáv (h–b’), majd ezt is továbbfeszítve, szűkített nóna (!) (h–cesz”) szólal meg, de ugyanilyen „szürreális” magának a dallamnak is a menete (gesz’-asz’-b’-cesz”-b’-gisz’-fisz’):

Fájdalom és nyomorúság sújt engem, / S a bűnök mérge / Szívemben s ereimben tombol: / A világ a ragály és halál házává változott, / A testnek kínjait egészen / A sírig magával kell hurcolnia. / S noha egyedül a lélek érzi a legerősebb mérget, / Mely megsebezte; / Mégis, amint a test a halál fájdalmaival szembesül, / Amikor a kereszt kelyhe igazán keserű, / Akkor a szenvedés heves sóhajban tör ki. (Vashegyi György nyersfordítása)

3. Korál: Az előző tétel lidércnyomását Bach – jó dramaturgiai érzékkel – egyszerű korállal oldja; a népének utolsó sorának („Engedj itt méltón vezekelnem”) harmonizációja különösen kifejező: *Úgy kell hát lennie, hogy büntetés és kín / Kövesse a bűnök, / Vigyél hát el engem innen, s irgalmazz ott nekem, / Engedj itt méltón vezekelnem.*

4. Ária (alt): Gyengéd hangvételű, oboával társuló következik; a szövegben szereplő büntetés, pusztítás – alighanem éppen az előző tételben már megkezdett vezeklés és bűnbánat nyomán – elmarad (pontosabban: az altnál csupán a *lefelé* vezetett dallam utal erre, az oboa szólamában pedig szinte észrevehetetlen, finom dallami elszíneződéssé, ornamentalsé szublimálódik): *Ah, engedd hát a Szodomáját a bűnös testnek, / Akaratod szerint akár a teljes pusztulásnak! / Csak kiméld meg a lelket, tisztíts meg, / Hogy szent Sion legyen előtted.*

5. Recitativo (tenor): Ez a rövid énekbeszéd Jézus (a felolvasott bibliai szakaszban is szereplő) csodatételeire irányítja a figyelmet: *Itt azonban Üdvözítőnk keze / Még a holtakkal is csodát tesz. / Ha lelked halottnak tűnik, / Tested gyengének és utolsó órája közelít, / Akkor ismerjük meg Jézus erejét: / Képes rá, hogy a gyenge léleknek / Testét egészségessé, szellemét erősé tegye.*

6. Ária (tenor): Különös metrikájú–ritmikájú ária következik, amelynek furcsa, bizonytalanul ingadozó, csonka-bonka ütemei talán éppen a rendelt textusban meggyógyított bénára utalnak vissza. 3/4-es és 3/2-es ütemek váltakoznak, gyakran két 3/4-es felett egy 3/2-es dallam hangzik el (mintha valaki a kelleténél csak lassabban lenne képes haladni): *Jézus megbocsátja bűneimet, / Így testem s lelkem meggyógyul majd. / Képes feltámasztani a holtat is, / S legerősebben a gyengeségben mutatja meg magát. / Megtartja a régi szövetséget: / A hitben segítséget lelünk.*

7. Korál: A nyitótételben már hallható dallam – mintegy keretbe foglalva a kantátát – ismét elhangzik, a bizakodás hangjával kicsendítve a kompozíciót. A reformáció *fordulópontja* után, a Szentírást (*sola Scriptura*) jól ismerő lipcsei gyülekezet már tudta, hogy egyedül Jézushoz *fordulhat* (*solus Christus*), *egyenül* a hit által (*sola fide*), *egyenül* kegyelemből (*sola gratia*), ő jelenthet egyedül üdvözülést, vigaszt. Természetesen Bach is tudta ezt, egyben azt is, kinek köszönheti művei létrejöttét, tehetségét, hiszen szinte mindegyik kantátája után odaírta az ötödik „sola”-t: *solus Deo gloria* – egyedül Istené a dicsőség.

Úr Jézus Krisztus, egyetlen vigasz, / Hozzád szeretnék fordulni; / Jól ismered szívem bánatát, / Tudod és akarod is azt eltörölni. / Le-gyen nekem a Te akaratod szerint, / Tégy velem ahogy Neked tetszik; / A Tied vagyok és maradok örökre.

Göncz Zoltán

HAVI ISTENTISZTELETI REND

2017

2017-es év a „Fenntartható turizmus a fejlődésért” éve

Az év igéje: „Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek.” Ezékiel 36,26/a

FEBRUÁR

Február hónap igéje: „Ha egy házba beléptek, legelőször ezt mondjátok: Békesség ennek a háznak!” Lukács 10,5

ISTENTISZTELETEK		BIBLIAÓRÁK	
	<i>Igehely</i>	Téma: Békesség	
Február 5. Vízkereszt ünnepe utáni utolsó vasárnap	<u>1Korinthus 2,7-10</u> <u>5Mózes 18,15-20</u>	Első hét	„Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” Filippi 4,7
Február 12. Hetvened vasárnap	<u>1Mózes 22,1-13</u> <u>Máté 13,44-46</u>	Második hét	„Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg Istennel!” 2Korinthus 5,20
Február 19. Hatvanad vasárnap	<u>ApCsel 26,22-32</u> <u>1Mózes 3,1-13</u>	Harmadik hét	„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre. Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot.” Máté 10,34
Február 26. Ötvened vasárnap	<u>1Mózes 13,5-18</u> <u>2Péter 1,3-11</u>	Negyedik hét	„Békülj meg ellenfeleddel hamar, amíg az úton együtt van veled, hogy át ne adjon ellenfeled a bírónak, a bíró pedig a szolgának, és így börtönbe kerülj!” Máté 5,25

KITEKINTŐ

A meleg jogai mint ürügyek

Donald Trump keresztények általi támogatásának egyik legfőbb érve a meglegházasság és általában a meleg jogai. Ez a hivatkozás rendkívül széles támogatottságot élvez a hívők körében, úgy tűnik, megcsalattatnak a legkülönbek is. A meleg jogok elutasítása pedig elvezet a liberális demokrácia, a joguralom és a törvény előtti egyenlőség elutasításához. A jelenség létrehozta, másoknál megerősíti a kereszténység és a liberalizmus kibékíthetetlen ellentétéről szóló tévtanításokat. A meleg jogokat és a meglegházasságot elutasítók és szankcionálni akarók abból a tévedésből indulnak ki, hogy a homoszexualitás olyan bűn, amelyet már nem lehet megtűrni az egyházon kívüli társadalomban. A homoszexualitást olyan bűnnek gondolják, amely bűnösebb a többi bűnnél, még a paráznaság másfajta bűneinél is. Ez azonban tévedés, ha valaki az egész törvényt megtartja is, de vét egy ellen, az egésznek megrontásában bűnös. Sokan abban igazulnak meg, hogy nem homoszexuálisok, s ezzel elkerülték a legfontosabb bűnt. De aki azt mondta, hogy ne paráználkodjál, azt is mondta, hogy ne ölj (*Jakab 2,10-11*). Az ige szerint a gyűlölet gyilkosság, aki gyűlöl, embergyilkos az. De egyesek azt hiszik, hogy a gyűlölet nem olyan súlyos bűn, mint a homoszexualitás. Már az is tévedés, hogy egyáltalán különbséget tesznek bűn és bűn között.

Egyesek azért nem mernek a homoszexualitás más bűnök-höz hasonló jogai mellett kiállni, mert félnek, hogy azt gondolják róluk, ha a homoszexualitást nem tartják bűnnek, túl elnézőek a bűnnel szemben, esetleg homoszexuálisnak hiszik őket. Pedig menjünk tovább: az ember nem a bűnei miatt kerül a pokolba, hanem a hitetlensége miatt. Ez minden bűnre érvényes, még a homoszexualitásra is. Jézus Krisztus a keresztben legyőzte a bűnt, megváltott az ádami természet alól, amelynek következményei voltak a személyes bűnök. Az ember már azt megelőzően bűnösnek jön a világra, hogy bűnt követett volna el, mert az Ádám bűne minden emberre elhatott. Ahogy Jézus Krisztus, a második Ádám megváltása is elhatott minden emberre, és örökre eltörölte a bűnt. Ettől fogva a hívő ember képes betölteni a törvényt a kegyelem által. Mert nem a törvény, hanem a kegyelem uralkodik rajta, amely megváltoztatja az életét.

Ha valaki hisz, üdvözülni, ha nem hisz, elkárhozik. Nem a cselekedetei által üdvözülni, és nem a cselekedetei miatt kárhozik el. Ha valaki hisz, és egyszer üdvözülni, a cselekedetei által nem veszítheti el az üdvösségét, mert ha így lenne,

akkor ő újabb első (pontosabban harmadik) Ádám lenne, akiért Jézusnak, a második Ádámnak újra meg kellene halnia, aki így most már a negyedik Ádám lenne, és így véges-telen végig. Az is tévedés, hogy ha valaki vétkezik, és úgy hal meg hívő ember léte, hogy a vétke és a halála között nem volt ideje újra megtérni, és újra újjászületni, a második Ádám egyszeri áldozata által, akkor elveszik. Ez nem lenne tökéletes megváltás. A megtisztulás és a megszentelődés az újjászületés és az üdvösség gyümölcse. Nem a követelménye. Mindezt csak azért mondtam el, hogy a bűnközpontú hívő élet önmagában is egy tévedés. Igaz módon csak az tud élni, aki a szívében megigazult, még a cselekedetei előtt és azoktól függetlenül. A törvény cselekedetei által nem igazul meg egy test sem. Aki például nem képes a bűneitől megszabadulni, annak oka az, hogy nem veszi át hit által a feltétel nélküli megigazulást, mint Isten ajándékát. Akinek a szíve ez által igaz és tiszta, annak a cselekedetei megtisztulnak. De aki nem tud igaz ember lenni belül, cselekedet nélkül, elfogadva hit által a tökéletes megváltás ingyenes ajándékát, a törvénnyel viaskodik, és a megigazulás nélküli szíve (noha azt megváltották), a bűnös cselekedetekre kényszeríti. Erről szól *A Rómabeliekhez írt levél 7. és 8. része*. A testben lakozó bűn uralkodik az ember fölött, amíg meg nem igazul a szíve az erkölcsös jó cselekedetek nélkül.

Mindebből az következik, hogy a bűnösnek nem a bűnre kell tekinteni, nem a bűnei szerint kell ránézni, hanem olyan emberre, aki az Ádám vétke miatt a bűnei és az ördög fogságában van. Jézus Krisztus meghalt minden bűnösért, minden emberért, mindenki bűnéért kifizette az árat, minden bűn alól megváltotta az embert. A homoszexualitás bűne alól is. Jézus Krisztus hasonlította magát orvoshoz is, aki a bűnösökhöz mint betegekhez jött el, és nekünk, akik magunk is ugyanebben az állapotban voltunk, így kell tekintenünk a többi embertársunkra is, ahogy az orvos tekint a betegre. Nem undorodhat a betegről és a betegségétől, hanem az esendő, magatehetetlen, a fogságban levő embert kell látnia. Egyik így beteg, a másik úgy beteg, egyetlen beteget sem dobnak az utcára vagy a szemétre, mert az ő sebe fekélyes vagy jobban bűzlik. Már az is bibliaellenes, ha valaki a másik ember sebet bűzlőbbnek hiszi, mint a magáét. Isteni bölcsesség van abban, hogy Isten a másik emberre bízta az emberek sorsát, hogy akik megszabadultak, megtisztultak, meggyógyultak, azok legyenek könyörületesek és irgalmasok

A kiegyezési törvényekkel lezárult ugyanis az 1848/49-es forradalomhoz és szabadságharchoz kötődő (és az azt követő) osztrák-magyar ellenségeskedés időszaka, és egy teljesen új korszak, a dualizmus vette kezdetét. Ebben a fél évszázados időszakban ugyan rendszerek voltak a viták Bécs és Budapest közt, de mégis egy jól működő, prosperáló, és Európával lépést tartó állam-komplexumban fejlődhetett Magyarország.

a többi bűnösrel szemben. Őket ne megvessék, hanem az evangélium üzenetével megmentse. Jézus Krisztus is ezért lett emberré, hogy együtt érző lehessen a bűnösökkel, mert megkísértetett mindenben, de mivel benne nem volt a gonosz magva, rá nem hatott el az Ádám bűne, ezért ő nem vétkezett. És a megváltás után ugyanezt az állapotot kínálja nekünk. S azzal távozott, hogy ezt adjuk tovább.

Ezért, aki a bűnöst azonosítja a bűnnel, undorodik a bűnöstől, megveti és gyűlöli őt, a bibliai törvény gyilkos erejét szegezi vele szemben a megváltásban kapott kegyelem helyett; ha nem szereti őt, hanem mocskolja, az nem krisztusi módon jár el, és nem a kereszténység igazi tanítását közvetíti. Ez nem Istent szolgálja. Akik pedig azt gondolják, hogy társadalmi szinten korlátozni kell egyes bűnösök jogait, azok megfélemlenek arról, hogy ebben az esetben minden erkölcsstelen bűnös jogait korlátozni kellene, másokat is üldözni kell. Ha hívő létükre bármilyen bünt elkövetnek (annak ellenére, hogy a megszerzett üdvösségüket emiatt nem veszítik el), még őket is. Az egyház nem foglalkozhat az egyházon kívüli, világi bűnösökkel. Pál apostol világosan megmondta, hogy *„mi közöm ahhoz, hogy a kívül valókról is ítéletet tegyek? Avagy ti nem a belül lévők fölött tesztek-e ítéletet? A kívül valókat pedig majd az Isten ítéli meg. Vessétek ki azért a gonoszt magatok közül.”* (1Korinthus 5,13) Ez azt jelenti, hogy az egyház nem támogathat azért politi-

kusokat, pártokat, hogy azok az egyházon kívüli bűnösöket korlátozzák vagy üldözzék. Akik emiatt Trumpot támogatják – hogy kiket nem tudnak megtéríteni, azokat az állammal üldöztessék, s gondolják, hogy ezzel Istennek tetsző cselekedetet hajtanak végre –, azok megtagadták a hitet, a megváltást, a Bibliát, Isten Igéjét, az isteni szeretetet és a krisztusi természetet. Grotteszk, hogy a világ egyik legromlottabb emberét, egy nyíltan perverz, parázna embert képesek megválasztani azért, hogy számolja fel a liberális demokráciát, hogy a nőket verő, erőszakoló, az elit prostitúciót irányító ember védje meg a „keresztény értékeket” a világban a melegektől. Miközben „a világban” nincsenek keresztény értékek, a bűnösök üldözése például nem az. Mindez felveti a liberalizmus és a kereszténység állítólagos ellentmondásának kérdését. Miközben Jézusnak a konkolyról és a búzáról mondott példabeszéde nem más, mint a liberalizmus államelméletének meghirdetése.

A jelenséget súlyosítja, hogy a Trumpot támogató keresztény egyházak képesek voltak még arra is, hogy hazudjanak, álhíreket terjesszenek, hogy a meleg elleni fellépést indokolják. A következő számban ezekről beszélünk, s arról, milyen fontos szerepet játszik ez a világ mostani faszálódásában, az Antikrisztus eljövételének előkészítésében.

Bartus László

„Izraeli mintára?!”

Az Orbán-kormány a saját érdekében akarja a civil szervezeteket „eltakarítani”. Demagóg retorikájában arra hivatkozik, hogy „izraeli mintára” oldja meg ezt. A civil szervezetek démonizálása Orbán legújabb bűnbak-keresésének eredménye, mert azok jelenléte morális veszélyt jelent ő és „csapata” számára. Ám ezzel a „lesöpéssel” sem tudja a jelenleg regnáló magyar kormány a valós problémákat a szőnyeg alá söpörni. Hazug kijelentése, mellyel párhuzamot akar vonni Izrael és Magyarország problémái között, sértőek, de részéről nem meglepőek. Annak idején felháborodását fejtette ki arra nézve, hogy Izrael saját védelmében, a mindennapi terrorcselekmények megelőzése érdekében kénytelen volt kerítést építeni az illegálisan beszálló arab fegyverekkel szemben, a robbantások, gyilkosságok visszaszorítása érdekében – majd ő volt az, aki a Magyarországon átvonuló menekültek akadályozására kerítést építtetett milliárdokért.

Orbán a civil szervezetektől a saját hatalmát félti, míg Izrael a civil szervezetek működését nem megakadályozni, hanem szabályozni kívánja, mert vannak olyanok, amelyek az ország létét veszélyeztetik azzal, hogy közvetlenül vagy

közvetve kollaborálnak a hazánk ellen elkövetett terrorcselekmények végrehajtóival. Izraelben eddig is kötelező volt az adóbevallás a civil szervezetek számára is. (Izrael adórendszere világviszonylatban is igen szigorú.) Ami az utóbbi időben változott, az az, hogy felülvizsgálják a külföldi – nem magán-, hanem – állami tőke beáramlását a civil szervezetek kasszájába. Ez azért szükséges, mert Izrael fennállása óta hazánk folyamatosan ki van téve palesztin terrorcselekményeknek, valamint a környező arab országok támadásaival szemben is védekeznie kell. **Így nemzeti jövendelmünk több mint háromnegyedét a védelem emészti fel.** Hiába államfőink igyekezete az évtizedek során, képtelenség a kétállamiságot megoldani, mert a palesztinok nem akarják igazából a palesztin állam megvalósítását, generálják a problémákat, irreális követeléseik vannak. Valójában nem a kétállamiságon, hanem Izrael térképről való letörlésén munkálkodnak. Ebből a nézőpontból mindazon szervezetek, melyek így vagy úgy a palesztin terror megfékezése ellen vannak, **hazárdulónak** minősülnek az izraeli közvélemény szerint.

Izraelben a szabadságjog a legfőbb érték, ellentétben Magyarországgal, ahol mindazok útban vannak, akik nem füg-

genek Orbántól, jelen esetben a civilek. Hazánkban az ország vezetői górcső alatt vannak: ha belegondolunk, nevetéses, hogy az ügyészség jelenleg azt vizsgálja, mennyi az értéke azoknak a szivaroknak és whiskyknak, melyeket Netanjahu egy barátjától kapott ajándékba, és miért fogadta el azokat, míg Magyarországon azt sem vizsgálják meg, hová tűnnek milliárdok a kormány és kegyencei jóvoltából. Golda Meir mondta annak idején az amerikai elnöknek: „Elnök úr, Ön több tízmillió polgár miniszterelnöke, míg én többmillió miniszterelnök polgára vagyok!” És ez azóta is így igaz, ami az izraeli miniszterelnökökre és az ország vezetőire vonatkozik. Izraelben nincsenek „szent tehének”: sosem fordulhatna elő, hogy bárki kézcsókot leheljen a miniszterelnök kacsójára, aki ezt, mint Orbán a nyugdíjas esetében, elnéző mosollyal nyugtázná.

Ami az „üldözött” Soros Györgyöt illeti, az általa hirdett nyílt társadalom Izraelben megvalósult, mint az emberi méltóság védelmét szolgáló jogrend, bár kritika is éri őt az itt működő szélsőbaloldali civil szervezetek támogatása miatt. Az összegek, amelyeket a civil szervezetek tőle kapnak, nem állami, hanem magántőkéből származó bevételek, és mint ilyenek, legálisak, de adózniuk kell utánuk. Izraelre nem jellemző az a kormányzati logika, hogyha külföldi támogat egy civil szervezetet, akkor az külföldi érdekeket képvisel (mint pl. a Norvég Civil Támogatási Alap minősítése Orbánék részéről). Orbán Viktor viselkedése tipikusan a félelemmel küzdő zsarnoké, aki állandó támadásban van, miközben görcsösen ragaszkodik a hatalmához. Hivatkozása az izraeli példára azért sem állja meg a helyét, mert az izraeli polgári társadalom nem felülről függ. Civil szervezeteink önkéntes alapon szerveződő, közcélú, a kormányzattól és politikai pártoktól és egyházaktól nem függő nonprofit szervezetek. Az izraeli gyakorlatban – ellentétben a magyarral – a közcélú adakozás mindennapi (ez bizonyára visszavezethető több évezredes vallási törvényeinkre). Ezáltal nagyobb a civil szervezetek támogatottsága is, mint Magyarországon. Orbán Viktor és csatlósai menthetetlenül nevetéssé váltak azáltal, hogy esetükben „a jó cselekedet elnyeri büntetését”. Erre példa a Soros Györggyel szembeni üldözési mánia: Orbánéknak hálásnak kellene lenniük, nemcsak azért, mert ő és a jelenlegi Fidesz-vezetők közül is többen tanultak Soros-ösztöndíjjal, hanem mert Soros saját pénzéből milliárdokat adott Magyarországnak: a magyar értelmiségnek, művészeknek, kisebbségeknek, jogvédőknek és diákoknak. Támogatta a demokratikus mozgalmakat szabadságjogi törekvéseikben. 1985-ben Budapesten nemzetközi kulturális konferenciát rendezett, nevéhez fűződik a rendkívül színvonalas Közép-európai Egyetem, ahol 60 ország diákjai tanulnak. Orbán a hatalmát félti, ezért „hátlából” a nemzet barátját a nemzet ellenségének kiáltotta ki. Németh Szilárd otromba megnyilvánulása volt, amikor „ál-

civil” szervezetekről beszélt, amelyek – véleménye szerint – „születésüknél és főnökeiknél fogva tartoznak Soros Györgyhöz”. „Ezek létrehoztak egy velünk párhuzamos világot, egy fölöttünk lebegő világot, ahol ott vannak a tudósai, a jelentéseik, (...) ezt egy milliárdos finanszírozza, hálózatba szervezi és politikai kérdésekben nyilvánulnak meg...” – jelentette ki Németh...

A civilek szabadsága akadályozza a diktatúrát. A magyar kormányban, a civil szervezetek kriminalizálását a bukástól való félelem erősíti. Oroszországban, ha egy szervezet elfogad pénzt külföldi támogatótól, „külföldi ügynöknek” bélyegzik, függetlenül attól, mik a céljai. Orbánnak nem Izraelre, hanem Oroszországra kellene hivatkoznia, mert valójában orosz példa alapján akarja lesöpörni a civil szervezeteket, mert azok nincsenek az ő irányítása alatt. Izraelben a civil szervezetek, az állampolgári társulások jogszabályi környezete liberális. Ezzel nem megy szembe a Kneszet által tavaly elfogadott izraeli civil szervezetekre vonatkozó „átláthatósági törvény” sem, melynek célja egészen más, mint az Orbán kormány törekvése. Bár kampánytanácsadójuk ugyanaz az amerikai Arthur J. Finkelstein, aki az izraeli kormánynak is dolgozott tanácsadóként, ez azonban nem azt jelenti, hogy izraeli mintára történne a civil szervezetekkel való „leszámolás”. Izrael nem „leszámolni” akar a civil szervezetekkel, hanem „elszámoltatni” akarja őket arról, mely idegen országoktól kapnak támogatást. Ezért 2017 januárjától életbe lépett a törvény, mely szerint a költségvetésük több mint felét külföldi pénzforrásokból fedező civil szervezeteknek minden hivatalos okmányukban és hirdeteikben is jelezniük kell, hogy külföldi pénzügyi támogatást kapnak. A Netanjahu-kormány nem akarja a civil szervezetek működését megszüntetni a jelenlegi kormány hatalmát erősítve ezzel, hanem az ország biztonságának kockázatát szeretné csökkenteni.

A két ország helyzete alapvetően más, mint fent említettem: Izraelben naponta vannak terrortámadások, így érthető módon fontos, hogy egyes izraeli szervezetek honnan és milyen céllal kapnak más államoktól (nem civilektől!) anyagi támogatást. Az Izrael területén működő civil szervezetek közül példaképpen kiemelném az alábbiakat:

A „Sovrim Stika” (megtörjük a hallgatást) szélsőbal liberális civil szervezetnek nincs komoly társadalmi háttere. Az izraeli közvélemény jogosan Izrael-ellenesnek tartja ezt a szervezetet, mert iskolákban és fiatalok közösségeiben igyekeznek a katonai szolgálat megtagadására rávenni a zsidó fiatalokat, holott Izrael létét veszélyeztetné, ha nem lenne erős katonasága, és nem fordítaná a védelemre nemzeti jövedelmének jelentős részét. Ennek ellenére nem akarta és nem is akarja betiltani működésüket az izraeli kormány. De Izrael biztonsága megköveteli, hogy átlátható legyen működésük, hiszen a katonaság fenntartása többek között az ország létének biztonságát garantálja.

A „Salom achsav” (békét most) nevű szélsőbaloldali csoport által közzétett adatok szerint tekintélyes növekedés volt jellemző az elmúlt években a Nyugati Part (Ciszjordánia) zsidó településeiben, de mára Izrael az építkezések ütemét lelassította, és az illegális telepekről kitelepítette az ott lakókat, több esetben a katonaság segítségével. Kormányunk annak reményében tette ezt, hogy elősegítse a palesztinokkal megrekedt béketárgyalásokat. Netanjahu elvben kész berekeszteni az építkezéseket egy átfogó meg egyezés keretében, ez azonban mind a mai napig nem történt meg. A Palesztin Autonómia vezetői azonban valamennyi zsidó település megsemmisítését követelik a Nyugati Parton, mert azt egészen maguknak követelik, zsidó lakosság nélkül. A „Salom achsav” civil szervezet célja az „igazságos béke” megteremtése a palesztinokkal és a környező arab államokkal. Aktivistáik személyes kiszállásokkal és légi felvételek vizsgálatával nyomom követik a Nyugati Part zsidó építkezéseit, tüntetéseket rendeznek a településeken, gyakran palesztinokkal együtt. Azzal, hogy jelentéseket küldenek nemzetközi szervezeteknek, a többségi izraeli zsidó közvélemény hazaáruolóknak tarja őket, működésük betiltására mégsem volt az izraeli kormánynak szándéka.

A másik vitatott civil szervezet a „Becelem”, szabad fordításban: „az Örökkévaló saját képére teremtette az embert”. Elor Azaria, jelenleg is letartóztatásban lévő katona ellen, aki tavaly márciusban agyonlőtt egy földön fekvő palesztin terroristát, egy megvágott videofelvétel alapján emeltek vádat, amelyen hallható, hogy mielőtt lelövi a terroristát, azt mondja, hogy annak „meg kell halnia”, mert nem tudni, nincs-e rákötve robbanószer. A videokészüléket a „Becelem”-től kapta egy hebroni arab, hogy filmezze a határátkelőnél történő rendszeres összetűzéseket a szolgálatot teljesítő katonai egységek, és az illegálisan Izrael területére igyekvő, többnyire terrorcselekményre készülő arabok között, kedvezőtlen színben tüntetve fel az izraeli védelmi egységeket.

HÍRMOZAIK

Szabó T. Anna – Lackfi János: IKERTÜKÖR (Élő versek-Utazás a világ körül). Nem tudom, hogy fordulópont-e a könyvkiadás történetében, hogy egy férfi és egy nő, aki ráadásul nem házaspár, együtt ad ki egy könyvet, amelyet még ráadásul nem is csak ők írtak. Sokszor, és sokféleképpen elmondták, hogy a vers olyan, mint a vitamin, nem sokáig lehet egészségesen élni nélküle.

A kötetben néhány tucat kortárs költő versfordítása szerepel. A két fordító pedig egy-egy oldalon elemzi is a verseket – férfi- és női szemmel. Olvashatunk taxisofőrökről, kicsit pihenni vágyó édesanyjokról, és természetesen szó van a költők örök témájáról, a szerelemről is.

Mivel a szerzők pedagógusok is, a könyv bemutatóján sok szó esett a kortárs irodalom tanításának egyik nagy problémájáról. „Leccapódik a roló Pilinszky-nél”, a későbbi versek – sem a külföldiek, sem a magyarok – már nincsenek jelen az oktatásban. Holott például Franciaországban olvasóköri munkák működnek, ahová mindenki viheti kedvenc verseit. Aki szereti a verseket, élvezettel és haszonnal forgathatja ezt a könyvet.

(Marxné Zsuzsa)

Ez a szervezet hozta nyilvánosságra Elor Azaria nevét és lakóhelyét, melyet a bírósági ítélethozatal előtt nem lehetett volna megtenni – sőt azután is kérdéses, mert tudhatták, hogy a Hamasz bosszút esküszik a terroristák megsemmisítőivel szemben. Így Azaria családja azóta is védelem alatt áll, és titkos lakcímen kell tartózkodniuk.

Egyes szervezetek, mint a „Becelem” is, a francia, dán, norvég, török állam anyagi támogatását élvezik, sőt a Palesztin Autonómia is utal át számukra pénzeket. Ezzel, mint ilyenek, valóban Izrael biztonságát veszélyeztetik. Emlékezetes a svéd, dán, török stb támogatással Izrael felségvizeihez közeledő nemzetközi „békepárti aktivisták” halálos áldozatokat is követelő támadása 2010 májusában, amikor a „Mavi Marmara” nevű flotta erőszakkal akarta áttörni a nemzetközi jog szerint törvényes gázai izraeli blokádot. Az izraeli haditengerészet erői jogosan állították meg őket nemzetközi vizeken, amire a „békeaktivisták” vasbotokkal támadva válaszoltak. Az összetűzés következtében 9 halálos áldozat is volt. A blokádot a Hamasz által történt Izrael-ellenes, több tízezer rakétatámadás volt. A „Szabadság” flottával utazó „aktivisták” között ismert terrorszervezetek tagjai is voltak. A cél pedig nem segélyek szállítása, hanem provokáció volt izraeli szélsőbalos szervezetek támogatásával. Az ilyen és hasonló megmozdulásokkal közösséget vállaló izraeli szélsőbaloldali civil szervezetek működése Izrael fizikai létét fenyegeti. Ezért szükséges átláthatóvá tenni, milyen külföldi állami támogatásokat élveznek ezek a szervezetek.

A szélsőséges baloldali civil szervezeteket azért finanszírozzák főleg európai kormányzatok, hogy ezáltal beleszóljanak Izrael belügyeibe, és az emberi jogok hangoztatásának ürügyén idegen érdekeket képviseljenek. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, ez esetben Izrael biztonsága a tét, míg Magyarországon a kormányé. A kettő korántsem nem ugyanaz!

Schlesinger Hanna, Tel Aviv

HITÉPÍTŐ IRODALOM

Ingerose Paust: A DÖNTÉS NAPJAI
4. fejezet (folytatás)

Keresgélek a könyvespolcon. Nemrég cikket olvastam egy orvosi lapban, mely az abortusz következményeiről szólt. Több füzetet is átlapozok, míg megtalálom és még egyszer elolvasom – ezúttal egész más szemmel, és nem csak futólag, mint először. Egy professzor fejt ki benne, hogy a terhesség minden művi megszakítása veszélyes beavatkozás. Szocialista egészségügyünk mégis azt a megalapozott felfogást képviseli, írja, hogy a megszakítás hivatalos felkínálásával, mely a terhesség 12. hetéig érvényes, a laikus, vagy maga a terhes nő által végrehajtott életveszélyes és meggondolatlan megszakítások száma erősen csökken, illetve meg is szűnik. Amennyiben sikerül ezt elérni, akkor ez a törvény kétségtelenül nagy sikert jelent. A nőgyógyászok régi tapasztalata azonban azt mutatja, hogy még egy szakorvos által végrehajtott beavatkozás sem jelentéktelen. A méh tágitásához főleg fémrudakat, dilatátorokat használnak, melyeket – vékonyabbakat, majd vastagokat, egészen egy jelentősen vastagig – bevezetnek a méhbe. A legnagyobb elővigyázatosság ellenére is létrejöhetnek repedések, melyek után hegek maradnak, s melyek megnehezítik vagy lehetetlenné teszik a későbbi szülést. Majd a cikk a méh kikaparását, s ennek lehetséges következményeit tárgyalja, ami Trudinál be is következett. További veszély forrása lehet egy fellépő fertőzés, melyet szintén nem lehet 100%-os biztonsággal kizárni. Ha ez áterjed a petevezetésekre, akkor ennek az érzékeny szervnek az összetapadását eredményezi, mely örökre kizárja a további terhességeket... Becsukom a lapot. Elég! A meddőség árnyéka borult a szobára. Jörg nagy gyermekbarát, magam is tapasztaltam a nyári szünidőben. Ha a közeli gyermektáborból kiözönlő vad gyereksereg túl nagy lármát csapott, és a nyaralók panaszkodtak miatta, rövid időn belül lekötötte a kölyköket, azok rajta lógtak, és engedelmeskedtek neki. Akkor elképzeltem, milyen szép lesz, ha majd család lesz körülöttünk. Jörg biztosan a legjobb apa lesz. Magam előtt látom, ahogy egy kis szőke lánykát vigasztalt, aki elvesztette a labdáját. A haját simogatta, és később kijelentette: „Te is ilyen lehettél kicsinek, Karin...”

Ha nem lehetne gyermekünk, az rossz lenne. De az alkalmatlan időben jelentkező gyermek egyáltalán nem nevezhető beteljesült álomnak és boldogságnak. Mit írjak Jörgnek? Két lehetőség áll fenn, mindegyik ellen és mellett lehet érvelni, és egyik sem kevésbé fontos. A beavatkozás

veszélyei elriasztanak, be kell vallanom, hogy félek tőle. Mégis esélyem van arra, hogy megússzam. Beatének is sikerült. Ez megemeli a mérleg egyik serpenyőjét. A másik serpenyőbe pedig az kerül, ha lemondok a hivatásomról, illetve számolok az évekig tartó hétköznapi nehézségekkel. Nem voltam biztos abban, hogy nekem orvosnak kell lennem. Ez a hivatás személyes áldozatokba kerül. Milyen megnyugtató lenne, ha tudnám, hogy ez az első, amit megkövetel, és én meghozom ezt az áldozatot. Akár Isten is elvárhatná tőlem, ahogy Ábrahámától, akinek fel kellett volna áldoznia a fiát – bár a hasonlat sántít. Így nézve az abortusz jobb fényben tűnik fel, hacsak mint kétségtelenül a legjobb megoldást tekintem, mely minden nehézséget megszüntet.

Mégsincs elég bátorságom hozzá. A jól megfogalmazott kifogások ellenére is az érzéseim ellentmondanak. Bizonytalan aggodalom van bennem, mely sokkal erősebb, mint a közvetlen veszélytől való félelem: hogy semmi jót nem eredményez, ha én magam a még meg nem született ellen lépek fel – én, az anya. Ez a szó újból megdobogtatja a szívem. Milyen jó lenne, ha lenne egy bizottság, mely felmérné a helyzetem, és igent vagy nemet mondana. Az a legnehezebb, hogy egyedül kell döntenem. Kiveszem a noteszem a zsebemből. Csak Jörggel oldódik meg a gondom, éppen azért, mert mindkettőnk gyermekéről van szó, és közös életünk alakulásáról. Még ma, most mindjárt írnom kell neki. Nem utazhatok előbb Seringenbe, minden nap drága, az idő sürget. Vera néni mindent megtud majd, ha Jörg válaszolt. A légi posta gyorsan jár, egy héten belül itt kell lennie a válasznak. Még akkor sincs túl késő, hogy az AB-re jelentkezzem, ha Jörg beleegyezik, elég korán ahhoz is, hogy a baba megmaradjon. Jörg kellő távolságból tudja átgondolni a helyzetet, és ezért objektív lesz az ítélete. Az ő választától függ a döntésem, s így nem csak enyém lesz a felelősség, nem tehet később szemrehányásokat. Leveszem a fényképét a polcra, az asztalra állítom. Most engem néz. Szeretném mosolygós arcát a tenyerembe fogni, bőre melegét érezni. A szakállát is, ami kicsit dörzsöli a bőröm, ha nincs frissen megborotválva, hogy tudjam: nem csak képzelem a jelenlétét. „Drágám – kezdem – ma velem kellene lenned, szükségem van rád...”

Majdnem éjfél van, mire befejezem a levelet. Mikor elpalkolok, pillantásom a naptárra esik. Letépem a lapot, vége a

Széles körű gyűjtőmunkával és levelezéssel, magyar és külföldi történétírók munkájának tanulmányozásával arra törekedett, hogy egyházának és szűkebb hazájának kulturális hagyatékát összegyűjtse. Nevéhez fűződik az első magyar nyelvű egyháztörténet (*Az Isten vitézkedő anyaszentegyházának históriája*) és az ünnepek eredetéről, megtartásának módjáról szóló első magyar nyelvű munka (*Szent Heortokrates*). Az irodalomtörténet szempontjából legfontosabb műve a *Magyar Athenas* című, 1766-ban megjelent lexikon, amely több mint ötszáz magyar írókat mutat be.

tizenkettedikének. Elolvasom a bibliai ígét, *János apostol első leveléből az ötödik rész tizennegyedik versét*: „És az a bizalom, mellyel hozzá vagyunk, hogy ha kérünk valamit az ő akarata szerint, meghallgat minket.” Mit mondana most Karl bácsi és Vera néni, ha a problémámról beszélgetve ezt az igeverset olvasnánk? Tudatosul bennem, hogy egyáltalán nem imádkoztam komolyan világgóságért és útmutatásért. Mikor kimaradt a menzeszem, néhányszor kétségbeesetten mondtam magamban: *Úristen, az ég szerelmére ne engedd, hogy ter-*

hes legyek! Újból elolvasom az imádságot, amit reggel már átfutottam: *Uram, tőled jön minden, amik vagyunk. Segíts, hogy mindenben, ami ér bennünket, a te atyai szeretetedet és jóságodat lássuk! Hadd legyünk hálásak mindenért!* E szavak után nem érzem magam jól, támadást és nem vigaszt jelentenek. Nem lehetett volna inkább: *Uram, ismered a a bajomat, rád bízom, hogy kiségsz belőle...?* Összeteszem a kezem, de nem tudom, mit mondjak Istennek.

Czövek Olivérné fordítása

ÉLET ÉS ÉTEL

Testünk megreformálása jegyében álljon itt egy olyan édes receptje, mely elfogyasztása után kevésbé érzünk majd lelkiismeretfurdalást – ha egyáltalán –, mint egy tejszínes, cukros stb. somlói bünözést követően, sőt, nem valószínű, hogy ezúttal elő kell keresnünk a bilagítot: jó kedvre derít e tápláló csemege kellemetlen mellékhatások nélkül is. Hogy biztosan fordulópont következzen be hangulatunkban, előtte sétáljunk egyet a téli napsütésben!

HASZID TÖRTÉNETEK

AZ IGAZI ÉS A HAMIS MEGTÉRÉS

Megkérdezték Bunám rabbitól: – Miért bocsátattott meg az aranyborjú bűne, holott nem olvashatjuk sehol az Írásban, hogy a nép megbánást gyakorolt volna és vezekelt volna. A kémek bűne viszont nem bocsátott meg, noha a nép, miként olvashatjuk, nagyon gyászolta őket. Hiszen tudjuk, hogy semmi sem állhat ellen a megtérésnek.

Bunám rabbi ezt válaszolta: – A megtérés lényege: ha az ember tudja, hogy már semmi reménye nem maradt, és úgy érzi magát, mintha agyagcserép volna, hiszen megsértette az élet rendjét; ami pedig megsértült, többé nem lehet ép. És mégis, bár nincs reménye, onnantól kezdve Istent akarja szolgálni, és szolgálja is. Ez a megtérés, és semmi nem képes neki ellenállni. Ugyanígy volt a borjú bűnénél is: ez volt az első, még semmit nem tudtak a megtérés hatásáról, és teljes szívből tértek meg. Másképp történt a kémeknél: ők tudták, mire képes a megtérés, azt gondolták, majd vezekelnek és azzal visszatérhetnek a korábbi állapothoz – a megtérés így azonban nem teljes szívből történt és elmaradt a hatása is.

(Martin Buber: Haszid történetek, II. kötet, Atlantisz, Budapest, 1995. pp. 302-303.)

GONDOLKODJUNK

Szerethető-e az ember?

Pár éve találkoztam egy pásztorral. Mint minden találkozás, ez is magában hordozta a fordulóponthoz való lehetőséget. Nyár volt. A vadvirágos réten birkák legeltek, és mudik terelték a nyáját. A pásztor az illatos virágú réten hevert. Akkor még a Kornyi-tó volt, mára már kiszáradt teljesen, hiszen a kékkúti víz híressé vált, akárcsak a szentkirályi víz is – lassan kiszivattyúzzák az egész medencéből a vizet, hogy az emberiség szomján ne vesszen.

A pásztor köszönt és megszólított. Letettem a bringát, és beszélgetni kezdtünk. Azon a vidéken, a Káli-medence környékén behívják az idegent a borospincébe egy pohár pinchehideg finom borra. Vendég- és istenszerető népek lakják azt a vidéket, Mindszentkállát, Szentbékállát, Köveskált. Ez a férfi is természetesen beszélt, önmagát adta. Tetszett a beszéde, és felfogása az élet dolgairól. Volt egy mondata, ami így hangzott: „Tudja, mi az ember?” S mivel nem kapott választ, folytatta: „A fűszál hegyéről le pattant titok.”

Káprázatos megfogalmazás. Sokszor eszembe jut. Valóban titok lenne az ember? És mi a titkunk? Ugye, kedves Olvasó, te is néha meg-megnézed magad a tükörben? Csofalkozol, kit is látsz ott?

Gyakran érzem, hogy meglátom egy-egy emberben a titkot, olyankor néha öröm tölt el, néha bánat. Próbálok meghallani, de érteni is, mi minden történik az emberi lélekben. Mire vágyik, mi hiányzik, mi fáj? Mert az embernek titka van, amit próbálok megbecsülni, megsejteni, és a felismerésemet egyszerűen elmondani valakinek, akit érdekel. Talán mindennek a kulcsa, hogy merünk a szívünk rejtekébe, mások kapcsolatainak rétegeibe aláereszkedni, s amit ott látunk, meg tudjuk becsülni még akkor is, ha első pillanatban nem túl szimpatikus, vagy egyenesen ijesztő, vagy fenyegető, vagy éppen értéktelennek tűnő. Bárki szívének mélyére érünk, ott óriási kincsek vannak. A saját szívünk mélyére, vagy kapcsolataink igazi értékeire rálátni – ez nehéz!

HÍRMOZAIK Csaknem négyszáz programot szervez, illetve támogat a Reformáció Emlékbizottság 2017-ben, a reformáció 500. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékévkben. A tervek szerint május végére készül el a reformáció-émlékforrás a budai Vár Murad pasa bástyájában. Augusztus 24-től 27-ig Wittenbergben rendeznek magyar napokat. A reformáció szülővárosában színes programmal, konferenciával, kiállítással és hangversennyel mutatkozik be a magyarországi reformáció, mert a magyar reformáció európai viszonylatban nagyon korán kezdődött. A 16. század folyamán több mint ezer diák tanult a Kárpát-medencéből a wittenbergi egyetemen, ők közvetlen kapcsolatban álltak Luther Mártonnal és Philipp Melanchthonnal, és hazahozták a reformációt. Október 5-én az Országház felsőházi termében tartanak reformáció-émlékülnést, október 13-án pedig a két nagy protestáns egyház közös zsinati ülést rendez. A reformáció emlékévének legnagyobb ünnepe október 31-én Budapesten, a Papp László Sportarénában lesz. Az összművészeti programra a szervezők 13 ezer embert várnak. (Forrás: reformacio2017.hu)

EGY REMÉNYRE

Garai Sárira emlékezünk.
Élt 80 vagy majdnem 81 teljes évet

*Tiszta és szeplőtlen kegyesség az Isten és Atya előtt ez:
meglátogatni az árvákat és az özvegyeket nyomorúságukban,
és tisztán megőrizni az embernek önmagát a világtól.
(Jakab 1,7)*

Békásmegyeren 2017. január 15-én, a Megbékélés Háza templomban emléktáblát helyeztünk el, majd a gyászoló barátok, ismerősök bensőséges beszélgetésben elevenítették fel Sárival kapcsolatos élményeiket. E beszélgetést lezáró imádságban hangzott el ez a két mondat: „Kihúnyt a fény, a mosoly. Ígérjük Sári, hogy folytatjuk, figyelni fogunk a világ szépségeire, és többet fogunk mosolyogni egymásra!”

Sári Miskolcon töltötte gyermekkorát többgyermekes család tagjaként, majd fiatalon Budapestre költözött, hogy munka mellett megszerezhesse szociológusi diplomáját.

Sokféle és sokszínű közösségekben kereste önmagát. Több mint 10 éve lelt rá Békásmegyerrre, és néhány éve szeretett közösségére, itt, a Királyok útján. Imakérései során megismertük barátai gondjait, s váltak így ők is gyülekeztünk részévé. Ezek a barátságok mélyek, sokféleséget, játékosságot sem nélkülözök, és nagyon családiasak voltak.

A búcsúzóik között ott voltak a Szepes Mária Alapítvány tagjaiból és a Gyökösy Kör tagjaiból lett barátok, Miskolcra egy gyerekkori barátja, és a hosszabb-rövidebb hivatalos munkakapcsolatból származó barátok; a Közvélemény- és Sajtókutató Központból (1974-1977) és a Magyar Televízióból (ahol 1977-től nyugdíjazásáig dolgozott).

A '90-es évek közepén Sári önálló alkotóvá vált a Magyar Televízióban. A dokumentum-ismeretterjesztő filmkészítés világában találta meg helyét mint szerkesztő. Mélyen szerette választott témáit, filmjei szereplőit. Különösen büszke volt a *Nem szűnő fájdalommal – emlékek a magyar holocaustból* c. kétrészes filmre, a *Ki volt Raoul Wallenberg* c. dokumentumfilmre, és a kevesek által ismert Nagy Endréről *Hatvány – Nagy románc* címmel készített portréfilmre.

Majd Vágó Éva alkotótársával közös munkálkodásban Kepes András *Apropó tudás* sorozatában készítettek Rosner Gézáról portréfilmet, ezt követően pedig Szepes Mária-ról is. Kiváló társ tudott lenni az intenzív, sok stresszel járó közös munkában.

Felelősségteljes, szívós, kitartó, a legapróbb részletekre is igényességgel bíró... Lánykori neve: *Bíró*.

A Jakab apostol leveléből származó ige írja le Sári életének két legfontosabb jellemzőjét:

Az ige cselekvője volt.

Ha megtudta, hogy valakit baj ért, valamilyen szükségletet lát, ő azonnal mozdult. Fáradhatatlan volt a segítségben, a problémák emberséges megoldásában, és nagy szervező volt. Begyűjtötte az embereket, akik méríthettek szeretetéből, törődéséből, és ő segített az utolsó pillanatig. Ha kellett, átlépte „saját komfortzónáját”, és bevállalt szokatlan helyzeteket. Sokak életében anyapótlék volt, anyatigrisként védte barátai érdekeit. Szellemi, művészi munkatársaként kísérte közeli barátját a festővé válásának útján.

Az utóbbi időben sokszor emlegette édesanyját, Zsuzsi nénit, akinek – mint mondta – a szociális érzékenységet, emberi tartását köszönhette. Amikor arra volt szükség, féltő szeretettel, aggódással és humorral gondozta édesanyját. Egyébként az volt a jellemző, hogy mindig Ő segített, gondoskodott a barátairól, nehéz volt megelőzni ebben. Édesanyjának méltó követője lett.

Tisztán megőrizte magát a világtól.

Morális kérdéseket tett fel személyes és társadalmi szempontból egyaránt – ez egész életét átfogta. Érdekes kettőssége tette nagyon különlegessé személyiségét: hihetetlen lágyág a szeretetben, segítségnyújtásban, és elképesztő keménység, ha az elveiről volt szó. Amit egyszer a szívére vett, azt igazi elhivatottsággal kísérte, gondozta. Hitvallása volt, hogy a belső hívásnak engedelmessé kell. Egyenes jellege, megvesztegethetetlensége példaértékű. Nem alkudott sem pénzért, sem pozícióért, semmilyen előnyért. Nagyformátumú, igaz, őszinte ember volt, világokat rengető igazságérzetével.

Olykor elkeseredett, bántotta az érdektelenség, hazugság, a sok igazságtalanság, de ennek ellenére bízott az emberek jóságában. Ha megbántották, harag helyett a megbocsátást kereste. Látta a sok problémát, amikkel szemben tehetetlennek érezte magát. Véleményét soha nem rejtette véka alá. Sokszor Ő volt a „megmondó”. Ha bántott, vállalta, tudott bocsánatot kérni. Időnként akaratosnak tűnt, de nagy szíve volt. Őt vagy szerették, vagy nem.

Személyiségének színességét az emlékező barátok bontották ki:

Hírvivő-hírhozó volt. Beszippantotta az új információkat, és azonnal meg is osztotta azokat. Az élethez való viszonya nem volt szokványos. Egész életét a nagy keresés, rengeteg (élethosszig tartó) tanulás jellemezte. Kíváncsisága mindvégig új élmények megélésére ösztönözte. Hálás volt minden megélt napért. Szerette a szépen terített asztal melletti evéseket-ivásokat, a dunai kalandokat a Rómain, szellemi kereséseket lelektanban, Bibliában, és a más kultúrhagyományokban tett utazásokat. Olvasott, előadásokra, koncertekre, kiállításokra járt, fáradsággal majd fájdalommal dacolva is. Élveztük izgalmas, nagy koncepciójú világlátását, fiatalos érdeklődését a világ minden dolga iránt, és érdekes, izgalmas kommentjeit egy-egy email üzenetéhez fűzve. Kis naptárjában ott sorakoztak a színházi előadások, koncertek, filmbemutatók, szakmai programok, de ugyancsak az utazások, kirándulások időpontjai. Valaki így emlékezett: nincs több többórás éjszakai beszélgetés, nincs közös színház, koncert!

Sári mélyen tudta fogadni a művészet minden területéről az „áldásokat”. Vágyva vágyta a muzsika összhangját, égi harmóniáját. Különös kegyelem, hogy itt, ahol emlékezésre összegyűltünk, egy koncert után érte a végzetes rosszullet.

Bármennyire „zajosnak tűnt” egyénisége a társasági együttlétekben, a természetben nagyon is el tudott csendesedni. Feloldódott a fű, a fák, virágok színeiben, a madarak és az „imádott” Dunája zenéjében. Igazán befogadó volt a teremtett világ szépségeire.

Legközelebbi barátaival megosztotta álmait is. Az utolsók között egy mindent átható élménnyel bizonyosságot kapott az Időtlenségről, az Örökkévalóságról. Megdöbbenve mesélte, hogy fizikailag mennyire könnyű érzés volt. Semmi nem fáj, minden egyszerre létezett, és különösen elképedt azon, hogy szeretett házához sem ragaszkodott. Micsoda ajándék – még földi létezőként – élményt kapni az Igazi Otthon békességéből!

Ki volt ő, Garai Bíró Sára? 81 év és egy karakteres személyiség. Létét átszötte az öröm-bánat, fény-árnyék, magaslát-mélység, és élete fonálára csillogó gyöngyszemeket is fűzhetett. Hirtelen távozása mindenkit megdöbbentett, de azt gondolom: Ő felkészült rá, és megadatott számára az általa kívánt békés távozás.

(Az elhangzott emlékezésekből szerkesztette: Benedek Klára
A fényképeket Albert Eszter készítette.)

HÍRMOZAIK A menekülteknek állít emléket a homokbetlehem Jesolo városában. 2002 óta minden évben december 8-tól január végéig egy különleges kiállítást lehet megtekinteni, amelynek „Homokbetlehem” a címe. Ez a rendkívüli betlehem – ahogy a neve is mutatja – homokból készül, és a szervezők idén az olasz partokat ostromló menekülteknek, bevándorlóknak állítanak vele mementót.

(Forrás: Szaléziak.hu)

EGYPERCES ÁHÍTATOK

Egyperces áhítat minden napra

Február 1. szerda

„Átkozott, aki félrevezeti a vakot az úton! És mondja az egész nép: Ámen!” (5Mózes 27,18)

Fenti ígényt a nép egyik fele az átkok között hallgatta végig Ebál hegyén. Vajon aktuális-e még ma is ez az intelm? Bizonyára a tájékozatlanok tisztességes információval való ellátására célzott hajdan is az isteni figyelmeztetés, és erre int bennünket ez az élő ige ma is. A tájékozatlan embernek (vaknak) tisztában kell lennie az *irányokkal*, a többi bűnös manipuláció. Sőt, ki kell mondanunk, hogy átkozott, aki a manipulálás és félrevezetés bűnös eszközével él.

Február 2. csütörtök

„Átkozott, a ki elfordítja a jövevénynek, árvának és özvegynek igazságát! És mondja az egész nép: Ámen!” (5Mózes 27,19)

Folytatva az Ebál hegyi tanításokat, ma arra figyelünk, hogy az önmagukat megvédeni kevésbé képes embertársaink kiszolgáltatottságával visszaélni szintén istenellenes, átkozott dolog. A jövevények (migránsok, bevándorlók, menedékkérők stb.) arra kényszerülnek, hogy veszélyeztetett hazájukat odahagyva, mindent értékesítve, maradék vagyonukkal új hazát keressenek. Őket bántani, elutasítani, fenyegetni, indokolatlanul meggyanúsítani a mindenható, közös mennyei Atyánk elveivel való kárhozatos szembefordulás. Az árva és az özvegy nem feltétlenül jelent gyászolót, inkább azok tartoznak ebbe a körbe, akik nem tudják az erősebbel szemben vagyonkájukat, kis földjüket, boltjukat, nyugdíj-megtakarításukat vagy egyébüket hatékonyan megőrizni. Mondj csak Áment arra, hogy aki így jár el, az átkozott!

Február 3. péntek

„De azt mondjátok: Miben térjünk meg? Avagy az ember csalhatja-e az Istent? ti mégis csaltatok engem. És azt mondjátok: Mivel csalunk téged? A tizeddel és az áldozni valóval.” (Malakiás 3,7b-8)

Az ember életében az igazi fordulat, az igazi „reformáció” a megtérés. Különösen nehéz egy vallási életet élő ember számára a megtérés, hiszen kegyes életre törekvő személyről, nyíltan vállalt, hívő magatartást tanúsítóról van szó. De még áldozatunk, és az adakozásban mutatkozó

kicsinyességünk is tisztítóvá tehet bennünket. Képesek vagyunk-e még valóban áldozatot vállalni véleményünkért, vagy annak érdekében, hogy embertársunk is hozzá méltó helyzetbe kerülhessen?

Február 4. szombat

„Jaj a vérszopó városnak! Mindenestől hazug és erőszakkal telve, és nem szűnik rabolni.” (Náhum 3,1)

Náhum próféta nemcsak szűkebb hazája ügyeiben nyilvánított Istentől sugallt véleményt, hanem látta a nemzetközi összefüggéseket is. Jajkiáltásai a hajdani Asszíria székhelye, Ninive felé irányulnak. Az említett város helyén ma Moszult találjuk, és ugyanúgy állíthatjuk, hogy amikor hazánk sorsa miatt imádkozunk, akkor az sem lehet közömbös számunkra, hogy mi történik a mai Észak-Irakban. Miféle erőszak készlet arra menekülő családokat, hogy térségünk felé vonuljanak? Ninive erőszakosságai nem a menekülők által, hanem a velük szembeni magatartásunkban fertőznek meg minket...

Február 5. vasárnap

„És tanít vala, mondván nekik: Nincsen-é megírva: Az én házam imádság házána nevezetik minden nép között? Ti pedig rablók barlangjává tettétek azt.” (Márk 11,17)

A templom megtisztításának története az egyház és a hatalom által biztosított üzletben való részesedés kapcsolatának problémájára irányítja a figyelmünket. Az bizniszszelhetett a szent hely környékén, akinek ezt az adott hatalommal kritikátlanul együttműködő templomvezetés megengedte. Természetesen fenn kell tartani valamiből az imádkozás helyét, biztosítani kell a nélkülözhetetlen kellekeket, takarítani kell, és egyéb szolgáltatásokat is el kell látni. Mindez pénzbe kerül. De vajon, ami ezen felül van, az nem fölösleges, istenellenes anyagiasság-e...?

Február 6. hétfő

„Mert azt jól tudjátok, hogy egy paráznának is, vagy tisztatallannak, vagy fősvénynek, ki bálványimádó, nincs öröksége a Krisztusnak és Istennek országában.” (Efézus 5,5)

„A Krisztusnak és Istennek országa” soha nem téveszthető össze azzal a világi közeggel, amiben nagy általános-

ságban az életünk hétköznapijait éljük. Állampolgárai vagyunk egy földi országnak, mely polgári és büntetőtörvényeket alkot annak érdekében, hogy hozzávetőleges békében tudjunk élni egymás szomszédságában. A Krisztusnak és Istennek országa azonban megkülönböztetett szentséges közeg, melynek a szabályai ennél érzékenyebbek. Nem mentegethetjük magunkat azzal, hogy a fősvénység és az önzés egyáltalán nem minősül korunkban és országunkban bűnnek. Egyesek szinte éreynként hivalkodnak gátlástalanságukkal. Ugyanígy az emberi kapcsolatokban való csapodár életvitel sokak számára inkább izgalmas és szórakoztató akkor is, ha a kijátszott félnek ez szomorúságot okoz. A világban mindez több mint természetes. Krisztusnak és Istennek országában azonban azt, amit nem szívesen élnénk át kárvallottként, nem tesszük mással sem.

Február 7. kedd

„A te lányodat meg ne becstelenítsd, paráznaságra adván azt, hogy paráznává ne legyen a föld, és be ne teljék a föld fajtalansággal.” (3Mózes 19,29)

A tízparancsolat magyarázatában, minden bizonnyal a hetedik ige („Ne paráználkodjál”) értelmezése során vetődik fel ez a máig időszerű, szörnyű lehetőség. Nem is ritkán, szülők, nagyszülők bevonják vagy belekényszerítik a prostitúcióba gyermekeiket (a világ számos pontján, főleg szegények között ez elég gyakori), és ennek révén működtetik a családot. Lehetséges azonban olyan értelmezést is találnunk, amely szerint gyermekeink félrenevelése, a hatalommal való „paráználkodás”, az elvtelen megalkuvás veszedelmes bűne is tetten érhető ebben a magyarázatban. Időben figyelmeztetnünk kell gyermekeinket arra, hogy a hatalommal szemben is önértzetesnek és tartózkodónak kell lenniük.

Február 8. szerda

„...vannak ott nálad, a kik a Bálám tanítását tartják, a ki Bálámot tanította, hogy vessen botránykövet az Izrael fiai elé, hogy egyenek a bálványáldozatokból, és paráználkodjanak.” (Jelenések 2,14)

A kis-ázsiai Pergámum (a mai törökországi Bergama) volt az a város, melyben először állították elő az idő előtt második században a pergament, a hártyát, ami sokáig az írások, okiratok rögzítésének elsődleges alapanyaga volt. Az apostolok missziói munkája révén eleven gyülekezet alakult ki itt is. Természetesen minden élő közösségben állandóan jelen van a lelki veszedelem valamilyen formája is. Itt az isteni intő Lélek Jánoson keresztül Bálám szemléletét fedezte fel. A pusztai vándorlás ellentmondásos pogányprófétája világosan látta ugyan Isten dicsőségét, és megértette, hogy nem átkozhatja meg az Úr népét, sőt ál-

dást kell mondania, mégis kedvezni akart az őt megbízó és megfizető hatalomnak is, ezért olyasmit tanácsolt, ami Izrael erkölcsi leépüléséhez és kiszolgáltatottságához vezetett. Ez a kettős játék az egyházban is szüntelenül megjelenő kísértés: megfelelni az isteni törvénynek – és kedvezni az aktuális hatalomnak. Legyen számunkra intő jel Bálám dicstelen vége!

Február 9. csütörtök

„...megengeded amaz asszonynak, Jézabelnek, a ki magát prófétának mondja, hogy tanítson és elbitesse az én szolgálóimat, hogy paráználkodjanak és a bálványáldozatokból egyenek.” (Jelenések 2,20)

Ma hatvan kilométert utazunk dél felé Pergámumból, és itt találjuk (ma már csak a romokat) az adott kor másik élő gyülekezetét, mely fejlődik a szeretetben, a hitben és a szolgálatban, mégis van ok egy kevés panaszra. A közösség azokat a jeleket produkálja, melyeket Akháb király felesége, az úrhatnám és könyörtelen Jézabel mutatott. Ez az asszony megölette az Úr prófétáit, Illést is üldözte, és a Baál-kultusz udvari papjaival vette körül magát. A reformáció idején így látták a hatalmat is bitorló egyházi vezetést. Bizony, ez a veszedelem ma is fennáll, ha az egyház a világi hatalom ágyasa vagy akár hitese, bevett házastársa lesz: könnyen az igazak üldözésének motorjává is válhat... Csak a visszafordulás segíthet.

Február 10. péntek

„Tudom a te dolgaiddat, hogy az a neved, hogy élsz, és halott vagy. Vigyázz, és erősítsd meg a többieket, a kik haló félben vannak; mert nem találtam a te cselekedeteidet Isten előtt teljeseznek.” (Jelenések 3,1b-2)

Szárdisz a mai Izmírtól keletre keresendő. Valaha itt is eleven keresztény gyülekezet létezett. Az életet sugárzó elnevezés azonban a valóságban éppen az ellenkezőjét takarja mindennek. Üres formalizmus, már-már automatikus egyházi működés jellemzi a közösséget. Bizony, ez a veszély utolérte a reformáció egyházait is. Milyen kiút vezet ebből a halott állapotból? A reformáció arra bátorított, hogy térjünk vissza Isten ígéjéhez, a tiszta, szívből jövő imádsághoz, és a nyilvánvalóan tisztességes lelkű életformához. A gyülekezet angyalának szóló üzenet ehhez hozzáteszi, hogy a szárdisziak, elismerve a bajt, fordítsanak különös gondot a „haló félben” lévő batorítására, és eközben maguk is meg elevenednek majd.

Február 11. szombat

„Tudom a te dolgaiddat, hogy te sem hideg nem vagy, sem hűvös; vajha hideg volnál, vagy hűvös. Így mivel lágyemeleg vagy, sem hideg, sem hűvös, kivetlek téged az én számból. Mivel ezt mondod: Gazdag vagyok, és meggazdagodtam és

semmire nincs szükségem; és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és mezítelen.” (Jelenések 3,15-17)

A Kolosszé közelében, a mai Demizli mellett fekvő városban mindenki ismerte a kellemetlen jelenséget: a település környékén található hőforrásokból a városba vezetett víz menetközben igen sokat veszített hőértékéből, ezért fűtésre, fürdésre nem volt alkalmas, és fogyasztása is élvezhetetlen volt. Pál apostol is aggódott a lelkiület miatt a kolosszabeliekhez írt levelében. Szóbeszéd is átvette ezt az állapotmeghatározást: a se hideg se meleg ember, a tunyaság, a szellemi restség szimbólumává lett. Több tüzet! Több lelkesedést!

Február 12. vasárnap

„Az írástudók és a farizeusok a Mózes székében ülnek: Anna-kokáért a mit parancsolnak néktek, mindazt megtartsátok és megselekedjétek; de az ő cselekedeteik szerint ne cselekedjétek. Mert ők mondják, de nem cselekszik. Mert ők nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe, és az emberek vállaira vetik; de ők az ujjokkal sem akarják azokat illetni. Minden ő dolgaikat pedig csak azért cselekszik, hogy lássák őket az emberek.” (Máté 23,2-5)

Jézus hajdani meghatározása, a korabeli szellemi elittel szembeni kritikája szintén mindenkor időszerű. Vannak, akik számára a törvényesség fontos, és azt irgalmatlanul alkalmazják az általuk uralt közösségre. Hangosan és nyilvánosan kérik számon a legkisebb törvénykihágást is, közben pedig maguk módszeresen kibújnak a törvénykötelezettség és a büntethetőség kényszerű alól. Amennyiben a jogot és az igazságot képviselik, engedelmességgel tartozunk. Ez azonban soha nem lehet kritikátlan. A hatalmasoknak is meg kell hallaniuk, hogy a törvények rájuk is vonatkoznak.

Február 13. hétfő

„Monda pedig a tanítványoknak: Lehetetlen dolog, hogy botránykozások ne essenek; de jaj annak, a ki által esnek. Jobb annak, ha egy malomkővet vetnek a nyakába, és ha a tengerbe vetetik, hogynem mint egyet e kicsinyek közül megbotránykoztasson.” (Lukács 17,1-2)

Az emberi történelem elképzelhetetlen botrányok és megbotránykozások nélkül. Ezeknek az eseményeknek van pozitív hatásuk is, hiszen a megbotránykozás annak jele, hogy tudjuk mi a jó, és jelezni szeretnénk, hogy mi az igazság mellett köteleztük el magunkat. Mindezzel azonban a botránykozás okozója nem mentegetheti magát. A fensőbb-ség iránti bizalom és tisztelet terén való elbizonytalanodás főben járó bűn. Hosszútávon nem is tartható fenn az a hatalom, mely erővel akarja az önmagával szembeni megbecsülést megőrizni.

Február 14. kedd

„Akkor Jézus viteték a Lélektől a pusztába, hogy megkísértesse az ördögtől. És mikor negyven nap és negyven éjjel böjtölt vala, végre megéhezék. És hozzámenvén a kísértő, monda néki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyerekké. Ő pedig felelvén, monda: Meg van írva: Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden ígével, a mely Istennek szájából származik.” (Máté 4,1-4)

Tipikusak Jézus pusztai kísértései. A Sátán első provokációja mindannyiunk életében a kenyérral, a megélhetéssel függ össze. Ezért szoktuk felmenteni magunkat az elvtelen megalkuvás, a civil kurázi hiánya, a színlelés jogos lelkiismereti vágyai alól. A családfenntartás kényszerével indokolt hitvány félsz ördögi befolyás. Nem mozgathatunk meg minden követ annak érdekében, hogy kenyerünk biztosítva legyen.

Február 15. szerda

„Ekkor vivé őt az ördög a szent városba, és odahelyezé a templom tetejére. És monda néki: Ha Isten fia vagy, vesd alá magadat; mert meg van írva: Az ő angyalainak parancsol felöled, és kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe. Monda néki Jézus: Viszont meg van írva: Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.” (Máté 4,5-7)

Még mindig a negyvennapos próbatétel idején vagyunk. Ma a vakmerő hősködés, a nem kért és semmire nem jó kockázatvállalás, az erőfitogtatás kísértésével szembesülünk. Ha Isten akarja, nekironthatunk a falaknak is, félrelökhetünk bármilyen óvintézkedést. Pedig a bátorság (noha kockázatvállalás) mégsem vakmerőség.

Február 16. csütörtök

„Ismét vivé őt az ördög egy igen magas hegyre, és megmutatá néki a világ minden országát és azok dicsőségét, És monda néki: Mindezeket néked adom, ha leborulva imádsz engem. Ekkor monda néki Jézus: Eredj el Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj.” (Máté 4,7-9)

Politikusok (vagy efféle ambíciókat dédelgetők) figyelem! Nem is olyan lehetetlen dolog, hogy egy viszonylag kis nép tehetséges sarja, a fél (vagy az egész) világ ura is lehet. Mindenki őt emlegeti (még ellenségei is), megkerülhetetlen akarnok véleménye, felmondhat minden korrektséget beszédben és kapcsolatokban egyaránt, és mégis mindenki kénytelen számolni vele. De nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy az ilyen kontroll nélküli hatalom forrása mindig ördögimádat. Olyan szövetség a gátlástalansággal és rosszasággal, mely szülhet ugyan átmenetileg meghökkenítő világsikert, a vége mégis kárhozat.

Február 17. péntek

„Térjete vissza az erősséghez, reménységnek foglyai! Ma is azt

hirdetem [néktek:] kétszeresen megfizetek néked!” (Zakariás 9,12)

A fellegvárnak („erősség”) ma már nincs jelentősége. De az ókorban (és még hosszú évszázadokon át később is), aki ilyen építménnyel rendelkezett, az akár évekig életben maradhatott az ellenség ostromával szemben. Természetesen, ha valaki elunta ezt az helyzetet, és kalandozni támadt kedve, arra az ellenség azonnal lecsapott. Az erősség lelki életünkben az isteni normákat jelentő lelki, szellemi, erkölcsi védőrendszer is. Ha ezt elhagyjuk – az átmeneti sikerek ellenére is – nincs mentség a számunkra. Visszatérni ide mindig dupla haszon.

Február 18. szombat

„Mikor pedig eljőve a hetedik hónap, és Izráel fiai az ő városaikban lakozának; felgyüle az egész nép egyenlőképen a piacra, mely a vizek kapuja előtt vala, és mondák az írástudó Ezdrásznak, hogy hozza elő a Mózes törvényének könyvét, melyet parancsolt vala az Úr Izráelnek.” (Nebémiás 8,1)

A pontos helyét és idejét is tudjuk, amikor az emberekben végre föltámadt az igény arra, hogy újra hallják, mi is Isten akarata földi és örökkévaló dolgainkkal kapcsolatban. Olyan volt ez ott a vizek kapuja előtti téren, a hetedik hónap első napján, mint az, amit Luther tett 1517. október 31-én, a wittenbergi vártemplom kapujánál. Fontosak ezek a pontos helyszínek és pillanatok. Túl az emlékezésen és az ősök megbecsülésén, vajon nem juthatnál-e el 2017. február 18-án, akár konyhád vízcsapja közelében, arra az elhatározásra, hogy mindenféle földi akarnokok elvárásaival szemben, te, e pillanattól kezdve, az abszolút isteni igazság hívévé szegődsz!?

Február 19. vasárnap

„Térj vissza hát Izráel az Úrhoz, a te Istenedhez, mert elbuktál álnokságod miatt! Vigyetek veletek beszédeket, és térjete vissza az Úrhoz! Mondjátok néki: Végy el minden álnokságot! És fogadd el azt, a mi jó, és ajkaink tulkaival áldozunk néked.” (Hóseás 14,2-3)

Ósrégi, gyönyörű szavak: mindenkori prófétái, papi kötelesség hirdetni a megtérést. Nem lehetséges azonban ez a bukás egyértelmű szóvá tétele nélkül. Az is kötelességünk, hogy a megfelelő szavakat adjuk a megtérőknek útravalóul. Erre való Isten szent ígéje. Az ösztönöz visszatérésre, Isten akaratának a megtalálására. Az tanít meg alázatos imára is, a bűnbánat igaz szavaira, a bűn néven nevezésére, és az Isten előtti igaz beszéd és magatartás kedves áldozatának a bemutatására.

Február 20. hétfő

„Elmenvén pedig tanuljátok meg, mi az: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Mert nem az igazakat hívogatni jöttem, hanem a bűnöket a megtérésre.” (Máté 9,13)

Jézus tanítványai közé fogadja Máté vámszedőt. Az adóügyi szakemberek minden történelmi korban a gyűlölet és megvetés céltáblái voltak. Nyilván Máténak (vagy az ismert Zákéusnak is) volt honnan megtérnie. Milyen jó, hogy Jézus róluk, társaikról és utódaikról sem mond le. Bennünket is arra int, hogy tartózkodjunk az elzárkózó farizeizmustól. Isten nem arra bátorít minket, hogy fényes elszigeteltségben őrizzük erkölcsi magasságainkat, hanem hogy legyünk készek bizonyosságot tenni az isteni élet gazdagságáról azoknak is, akik olykor bírságnak, netán megsarcolnak bennünket.

Február 21. kedd

„Teremjetekek azért megtéréshez méltó gyümölcsöket, és ne mondogassátok magatokban: Ábrahám a mi atyánk! mert mondom néktek, hogy az Isten ezekből a kövekből is támaszthat fiakat Ábrabámnak.” (Lukács 3,8)

Mindig előbb van a fa, a növény, és utána jelenik meg a gyümölcs. Így előbb kell bekövetkeznie a megtérésnek, és utána mutatkoznak meg ennek jó eredményei. Nem pedig fordítva. Ugyanakkor, nem hiteles a megtérés, ha nem követi a szemlélet és a mindennapi élet forradalmi változása. Ha valaki csupán ünnepelni akarja egyháza nagy reformátorait, és úgy érzi, elég a hovatarozás igazolása, az veszedelmes tévedésben van. Ahogy a fát gyümölcsseiről lehet megismerni, úgy lelki minőségünk is a krisztusi tettek hiteles követésében válik nyilvánvalóvá. Vajon mit tenne Jézus döntéshozóként vagy polgárként egy, a miénkhez hasonlóan szegény, és a népvándorlások útjába eső országban?

Február 22. szerda

„Fölkelvén elmegyek az én atyámhoz, és [ezt] mondom néki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. És nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam; tégy engem olyanná, mint a te béreseid közül egy! És felkelvén, elméne az ő atyjához. Mikor pedig még távol volt, meglátá őt az ő atyja, és megeseék rajta a szíve, és oda futván, a nyakába esék, és megcsókolgatóá őt.” (Lukács 15,18-20)

A tékozló fiú mindent elrontott és elherdált. Belátás, önvizsgálat és megtérés nélkül azonban nem kezdhet újat. Tisztában van nyilvánvaló érdekeivel, és nemcsak érzelmi, hanem értelmével is átgondolja jelenlegi helyzetének tarthatatlanságát. Tudja, hogy neki kell döntenie, és hogy más nem teheti meg helyette az utat hazafelé. Ne aggódj, az út végén valaki hűségesen vár. De indulj végre az otthoni tájak felé!

Február 23. csütörtök

„Bizony, bizony mondom néktek, hogy a ki az én beszédemet hallja és hisz annak, a ki engem elbocsátott, örök élete van; és nem megy a kárhozatra, hanem általmat a halálból az életre.

Bizony, bizony mondom néktek, hogy eljő az idő, és az most vagyon, mikor a halottak hallják az Isten Fiának szavát, és a kik hallják, élnek.” (János 5,24-25)

A halál, mint az emberi sors jellemző végső állapota abban is megmutatkozik, hogy lezárul a megszólíthatóság lehetősége. Amikor kimegyünk szereteteink sírjához panaszkodni, vádaskodni vagy vigasztalást keresni, valójában önmagunkkal folytatunk párbeszédet. Mégis van valaki, aki képes arra, hogy a holtakat is megszólítsa, akit nem lehet nem hallani, és az is lehetetlen, hogy ellenálljunk neki. Egyszer mindannyian meghalljuk a teremtő Isten életre hívó szavát, s valamennyien, megelevenedett testben és lélekben odaállunk ítélőszéke elé. Más nem kényszeríthetne erre bennünket, csak Ő. De boldog az, aki már most meghallja Istennek emberi hangon, Jézuson és az ő tanítványain keresztül hirdetett evangéliumát, és így már most átmegy a lelki halálból az örök életre. Különös, de nem kell ahhoz a testnek elmúlnia, hogy az örökkévalóság elkezdődjék.

Február 24. péntek

„Az angyal pedig megszólalván, monda az asszonyoknak: Ti ne féljetekek; mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keressetek. Nincsen itt, mert feltámadott, a mint megmondotta volt. Jertek, lássátok a helyet, a hol feküdt vala az Úr.” (Máté 28,5-6)

Van-e közülünk bárki is, akinek még soha nem szorította össze a szívét a haláltól való félelem? Lehet, hogy nem a saját elmúlásunk miatt borzadtunk, hanem gyermekeink, kedves jó ismerőseink, honfitársaink balesete, betegsége, tragédiája kényszerít térdre. Így voltak a Jézust imádó asszonyok is. A hozzájuk szóló angyali üzenetre hallgatnunk mindig tanulságos: ne úgy sirassuk elveszített kedvesünket, mint akiknek nincs reményük! Nem a holtak közt, hanem az élők kötelékében kell őket megtalálnunk.

Február 25. péntek

„Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében, Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, a mit én parancsoltam néktek: és imé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen!” (Máté 17,20)

Máténak ezt a följegyzését missziói parancsként ismeri a bibliaolvasó, hívő ember. Küldetésünk, hogy hirdessük a megtisztulás szükségességét és lehetőségét, tanítsunk az isteni parancsolatok fontosságáról és mindenek felett való értékeiről, és emlékeztessük a megszólítottakat, hogy az Úr nem helyettünk cselekszik, de mellettünk áll életünkben, halálunkban, és támogatja minden jó lelkiismeretből fa-

ladó tettünket. Minden nap eseményeire igaz ez a biztatás. Nem akarunk más üzenettel a világ elé állni.

Február 26. szombat

„Atyámfiak, hogyha valaki ti köztetek eltévelyedik az igazságtól, és megtéríti őt valaki, Tudja meg, hogy a ki bűnöst térít meg az ő tévelygő útjáról, lelket ment meg a haláltól és sok bűnt elfedez.” (Jakab 5,19-20)

A földi, az anyagi világban minden mozgásban lévő test eltérhet eredeti irányától, függően attól, hogy milyen szellemi vagy fizikai vonzások illetve taszítások hatnak rá. Ezért van szükség a módszeres korrekcióra. Mindig újra visszatérni az eredeti célhoz. Így előfordulhat az is, hogy egy hívő ember élete megbicsaklik, és visszaesik abba a világba, ahonnan Isten élő ígéje kihívta. A megfelelő magatartás nem a megbélyegzés és elhatárolódás, hanem a mentő szeretet – lehetőleg szakszerű – gyakorlása. Senkiről nem akarunk lemondani, egy se vesszen el közülünk.

Február 27. vasárnap

„Mert az Isten szerint való szomorúság üdvösségre való megbánhatatlan megtérést szerez; a világ szerint való szomorúság pedig halált szerez.” (2Korinthus 7-10)

A világ szerinti szomorúság az anyagi hátrányról, a földi élet előnyeinek az elvesztéséről szól. Így siratta Ézsau az elszalasztott elsőszülöttségi jogból fakadó anyagi előnyeinek az elvesztését. Nem értette, és nem érdekelt, hogy mit jelent lélekben elsőszülöttné lenni. Az elrontott életünk feletti szomorúság azonban megnyitja előttünk a keskeny utat, és a Megváltó által megérthetjük, hogy Isten annak ellenére szeret és gyermekeinek fogad el, hogy megtagadtuk a törvényeit. Nem akarja a bűnös halálát sem, hanem azt szeretné, ha valamennyien az életet választanánk.

Február 28. hétfő

„Ha elhajol az igaz az ő igazságától, és gonoszságot cselekszik, és a miatt meghal: gonoszsága miatt hal meg, melyet cselekedett. És ha a gonosztevő megtér az ő gonoszságától, melyet cselekedett, és törvény szerint és igazságot cselekszik: ez az ő lelkét megtartja életben.” (Ezékiel 18,26-27)

Isten országának szabályai megérthetők és követhetők. Nem a felfoghatatlan és megfellebbezhetetlen szeszély irányítja az ember sorsát. Világos az Úr üzenete arról, hogy a gonosztevő számára is van új élet, és az igaz is elherdálhat minden előnyt, ha letér az igaz útról. Kiváltságai sem jelenthetnek menlevelet a számára. Fogadd el a kiszámítható Isten feltételeit, és légy következetes akaratának megtartásában!

ig

HÍRMOZAIK

Izraeli tudósok pontosan meghatározták egy bibliai csata időpontját. Izraeli tudósok a legkorszerűbb csillagászati eszközök segítségével napra, sőt percre pontosan meghatározták a héber törzsek izraeli honfoglalása egyik több mint háromezer évvel ezelőtti csatájának dátumát – közölte a „The Times of Israel” című izraeli hírportál. A Biblia – Józsué könyve – szerint egyik legfontosabb drámai csatájuknál a Nap segítette győzelemre az ígért földje megszerzésében a honfoglaló zsidó törzseket. Az ószövetségi történet szerint a zsidókat vezető Józsué védelmet ígért Gibeon lakóinak, és serege élén legyőzte öt ellene szövetkező király közös seregét. A Biblia szövege Józsué könyvében egy csillagászati jelenséget ír le a csata idején: „Akkor így szólt Józsué az Úrhoz, azon a napon, amelyen az Úr kiszolgáltatta neki az amoritákat –, Izrael szeme láttára fölkiáltott: «Nap, állj meg Gibeon fölött, s Hold, Ajalon völgye fölött!» S a Nap megállt, a Hold is megállt, amíg a nép bosszút nem állt ellenségein.” (Józsué 10,12-13) Az ókorban csodának tekintették a jelenséget, és úgy vélték, hogy a győzedelmes hadvezér, Józsué Ben Nun felszólítására „megállt a Nap”, s így került a Hold takarásába az égen. A Beér-Seva-i Ben Gurion Egyetem többféle szakterületen dolgozó tudósai – régészek és fizikusok – arra a következtetésre jutottak, hogy a két égitest együttes említésével, egy egyéb helyeken ritkán szereplő héber szó segítségével egy korabeli napfogyatkozást ír le a szöveg. Ezek alapján napra, sőt órára, percre pontosan meghatározták a sorsdöntő csata dátumát: Kr. e. 1207. október 30-án, délután 4 óra 28 perckor arrafelé teljes napfogyatkozás volt, amely öt percig és tizenöt másodpercig tartott. Ekkor csaphattak össze az ókori erők. A kutatócsoport egyik tagja, Hezi Jichák 2006-ban jelen volt a Kappadokiában, Törökországban megfigyelhető napfogyatkozáson, és ez adta az ötletet: úgy vélte, hogy egy ennyire nagy hatású jelenséget minden bizonnyal megőrkítettek az akkoriban élő emberek a Bibliában is. (Forrás: MTI via breuerpress.com)

* * *

Január 20-án, pénteken ugyanabban az órában, amikor Donald Trump letette elnöki esküjét Washingtonban, Ferenc pápa a Vatikánban hetvenöt perces, nagyon érdekes interjút adott az El País spanyol napilapnak. Részlet következik:

– Mind Európában, mind Amerikában a nem szűnő válság következményei, az egyenlőtlenség növekedése, az erős vezetők hiánya teret ad olyan politikai formációknak, amelyek meglovagolják a lakosság elégedettségét. Némelyikük – melyeket rendszerellenesnek vagy populistának szoktak hívni – kihasználják a lakosság bizonytalan jövőtől való félelmét, hogy xenofób és idegengyűlölő üzenetet fogalmazzanak meg. Trump esete a legszembetűnőbb, de ott van Ausztria vagy Svájc esete is. Aggasztja Önt ez a jelenség?

– Ezt nevezik populizmusnak. Félreérthető ez a szó, mert Latin-Amerikában a populizmusnak más jelentése van. Ott azt jelenti, hogy a népek, például a népi mozgalmak játsszák a főszerepet. Szerveznek közöttük... az más dolog. Amikor itt populizmust halottam, nem sokat értettem belőle, el voltam veszve, mígnem rájöttem, hogy helytől függően eltérő a jelentése. Nyilvánvaló, hogy a válság félelmet, riadalmat kelt. Számomra a populizmus legjellemzőbb példája – a szó európai értelmében – a német 1933-as esztendő. [Paul von] Hindenburg után, az 1930-as válság után, a tönkrement Németország próbál talpra állni, keresi önmagát, keres egy vezért, valakit, aki visszaadja identitását, és jelentkezik egy fiatalember, akit Adolf Hitlernek hívnak, és aki kijelenti: „én képes vagyok, én képes vagyok rá”. És egész Németország Hitlerre szavaz. Hitler nem rabolta el a hatalmat, népe szavazta meg, és aztán elpusztította a népet. Ez a veszély. Válságidőszakban nem működik a megkülönböztetés, ami számomra állandó vonatkozási pont. Keresünk egy megmentőt, aki visszaadja identitásunkat, és falakkal, szögesdróttal és egybekkel védjük magunkat a többi néptől, amelyek megfoszthatnak önazonosságunktól. És ez nagyon súlyos. Ezért állandóan igyekszem mondani: folytassatok párbeszédet, beszéljete egymással! De Németország 1933-as esete tipikus, egy válságát élő nép, amely identitását kereste, és fellépett ez a karizmatikus vezető, aki azt ígérte, hogy identitást ad neki, de aztán egy torz identitást adott neki, és tudjuk, mi történt. Vajon ellenőrzés alatt lehet tartani a határokat? Igen, minden országnak megvan a joga, hogy ellenőrzés alatt tartsa a határait, ki lép be, és ki távozik, és a veszélyben – terrorveszélyben vagy más, ilyen jellegű veszélyben – lévő országoknak több joguk van, hogy erősebben ellenőrizzék, de egyetlen országnak sem áll jogában megfosztani lakosait attól, hogy párbeszédet folytassanak szomszédaikkal.

(Forrás: Magyar Kurír)

AJÁNLÓ

FILM

A gyávaság tollai

(Four Feathers)

magyarul beszélő, amerikai-angol háborús filmdráma,

125 perc, 2002

A történet az 1890-es években játszódik Szudánban, Afrika egyik legnagyobb angol gyarmatán. Harry Faversham (Heath Ledger) brit tiszt a királyi hadseregben. Nemrég jegyezte el kedvesét, Ethnet (Kate Hudson), amit legjobb barátja, Jack (Wes Bentley) kissé szomorúan vesz tudomásul. Harry ezredét a szudáni lázadók ellen vezénylik, amit Harry barátai kitörő örömmel fogadnak, ám ő a kihajózás előtt lemond posztjáról.

Menyasszonya és barátai – Jack kivételével – egy-egy fehér tollat küldenek neki, ami a gyávaság jelképe. Harryt felzaklatja saját félelme, de úgy dönt, szembenéz vele, és titokban követi bajtársait Szudánba. Itt találkozik egy magányos harcossal, Abou Fatmával (Djimon Hounsou), aki mindenben segít neki...

KÖNYV

Noah Gordon: *A zaragozai orvos**(The Last Jew)*

Európa Kiadó, 2001.

A történet 1489-ben kezdődik a kasztíliai Toledóban, ahol Helkias Toledanot, a zsidó ötvösművészt megbízzák egy ereklyetartó elkészítésével. A mester ezt meg is teszi, de amikor legidősebb fiával elküldi a kész ötvösművet, a fiatal fiú rablógylósság áldozata lesz.

Kasztíliaiban ekkortájt egyre erőteljesebben üldözik a zsidókat, és Helkias úgy érzi, ki kell menekítenie két megmaradt fiát, Eleazart és Yonah-t.

A család szétszakad, Helkias meghal, Yonah pedig bujdosni kényszerül a zsidóüldözések miatt. Bár újkereszténynek vallja magát, elhatározza, megőrzi családjá emlékét azáltal, hogy zsidó marad. Keresztül-kasul bejárja Kasztiliát, de nem találja öccsét. Hol matrózként, hol fegy-

HONLAPJAINK

Egyház központi: www.metegyhaz.hu; Békásmegyéri gyülekezet: www.megbekelestemplom.hu; Dankó utcai gyülekezet: www.lelkeszi.hu; Kiszepi gyülekezet: www.meltosagnapja.hu;

Kiszvárdai gyülekezet: www.galilea.hu; Nyíregyházi gyülekezet: www.metkapolna.hu; Szegedi gyülekezet: www.metszeged.hu; Oltaim Karitatív Egyesület: www.oltalom.hu

Wesley János Lelkészépző Főiskola: www.wesley.hu; Wesley Stúdió: www.wesleystudio.hu

verkovács-segédként dolgozik álnéven, rövid ideig cigányok között is él, akiktől megtanulja az üstfoltozás mesterségét. Menekülés közben egy orvosdoktor mellé szegődik, és annak segédje lesz egészen addig, míg maga is orvosdoktorrá nem válik...

ÉLET ÉS VIDÁMSÁG

Gyökeres változást hozó időpontról ill. eseményről sajnos keveset hallok, helytelenül használt kifejezéseket annál inkább. Amíg az előbbieket váratnak magunkra, addig néhányat az utóbbiakból:

„A családban én meg a férjem visszük a primört.” (Talán inkább a prímet, bár uborkaszedéssel kapcsolatban hangzott el, így kicsit igaz is.)

„Az elsők először lépték át az iskola falait.” (Az én időmben még csak a küszöböt tudtuk átlépni.)

„Egy árokban úszunk.” (Ez igazán szoros sorsközösség.)

„Egy hajóba estünk.” (Már ha estek, talán jobb, hogy hajóba, és nem vízbe.)

„Gyerekek! Soroljunk fel néhány állatot, amelyet Noé megmentett!” – hangzott el a kérdés egy óvodai foglalkozáson. „Telfánt!” – így hangzott az első válasz, talán a gyakran hallott televízió, telefon kifejezések hatására.